

ISPANIJOS ŪKIS STIPRĖJA

K. PATALAVICIUS, Madridas

Kada daug kalbama apie Ispanijos politinius bei karinius santykius su užsieniu ir laukiam, ar ji įsijungs į Vakarų sistemą, savo prekyba Ispanija taitai jau yra tyliai padariusi.

Balansas aktyvus

Lyginant su pokariniu laikotarpiu Ispanija perėmė metais pasiekė aukščiausią laipsnį — užsieniu pardavė pusdevinto milijono tonų prekių už 1500 milijonų aukso pezetų; importas siekė tik 7 milijonus, už kuriuos sumokėjo ispanai 1300 milijonų.

Vaisiai, medvilnės audiniai ir vynas yra svarbiausias Ispanijos eksportas. Geležies ir žuvies apdirbimas ir eksportas rado palankią užsienio rinką, nes pirmą pereitų metų pusmetį išvežta už 44 milijonus pezetių, arba pusantro milijono dol. Su Europos kraštais prekyba pakilo perpus. Anglija perkosi iš Ispanijos už 54 su puse milijonų anglišku svarų, o Anglijai Ispanija sumokėjo tik 35 milijonus. Vokiečiai sumokėjo Ispanijai 145,4 milijonus DM, o prieš metus tik 47 mil. I prancūzų Maroką buvo išvežta už 600 milijonų frankų. I Šveicariją už 60 mil. šv. frankų. Pasikeitimas prekėmis su Prancūzija taip pat pakilo. Tarp Ispanijos ir JAV, galima sakyti, jau eina normali prekyba. Prekybinius ryšius užmezgė net ir tolimosios Azijos kraštai. Japonai, pvz., perka korką, druską, ryžius ir kt.

Ispanų užsieninė prekybą pakėlė geras paskutinių metų derlius, pagerėjo užsieninės valiutos keitimai ir padidėjęs vartojimas. Daug padėjo taip pat auganti pramonė, ypač hidroelektrotechnika. Ten, kur prieš kelis metus trūko ne tik elektros šviesos (galvoti apie Ispanijos kaimus), bet net ir vandens atsigerti sau ir gyvuliams.

ten šiandien didžiausi tvenkiniai,

kurių dėka regimai atgijo ūkinis, pramoninis ir prekybinis gyvenimas.

Ispanijos produktus išgarsino paskutiniaisiais metais tarptautinės mugės Frankfurte, Londone, Bordeaux, Švedijoje ir kt. Vartus atveria ir į Pietų Amerikos rinką.

Ką Ispanija nuveikė su gauta-ja iš USA paskola?

Ispanijos akmens anglių kasyklos, nors ir aprūpindavo, didžiąja dalimi, kraštą angliais, tačiau pačios kasyklos, darbo sąlygos ir mašinos nebebuvo tokios, kokių reikalauja šie laikai. Dėl to savo anglies ka-

sykloms atstatyti, sumoderninti ir, a. ai pasivyrė iš gautosios iš American Import Export Bank paskolos 3/5 milijonus dolerių. Šįmet visoj Ispanijos teritorijoje iškasta apie 6/5 milijonus tonų anglių. Pasi- naudant JAV paskolą, monoma atstatyti akmens metais gauti iki 9 mil. tonų savos anglies. Visa tai bus labai didelis plusas vėlai ispanų atgimstančiai pramonei ir prekybai.

Vienas iš labiausiai ispanus dominančių dalykų šių metų ekonominėse perspektyvose pa- didinti ir atremontuoti dabar-

tinį prekybos laivyną. Visų ispanų prekybinių laivų bendras tonażas siekia per 1.200.000 tonas. Bet Ispanijos dydžiui tokia prekybinių laivų talpa — juokas, — negali patenkinti visos prekybos, pramonės, keleivinių ir turizmo reikalavimų. Būtu reikalinga bent 3 milijonus tonų bendros talpos. Manoma, tai pasiekti per kitus 3-4 metus. Praeitį 1952 metų apskaičavimais Ispanijos prekybinis laivynas padidėjo 41-nu vienetu. Kiti du 12000 t. Pagėrėjus geležies ir plieno gamybai, šiais metais tikimasi pagausinti ir pagreitinti laivų statybą ir tokiu būdu pasiekti tą gėdžiamą pa- žangą, kuri bus ispanams ūki- nis išsigelbėjimas.

SPAUDA

Dirva sausio 8 s'vriuje "Studentų žodis" paskelbė Vytauto Kavolio str. "Ideologijos ir visuomeniškumas", kuris rodo girtiną jaunų žmonių domėjimą visuomeniniais santykiais, mėginimą skaityti knygas ir klausytas paskaitas universite- te panaudoti publicistiniais rašiniais. Galima teigiamai priimti ir jo kalbamą visuome- niniais santykiais metodą- kompromisą. Tačiau visa tai pateikiama žaliai, neišgalvo- tai, kamuotai ir prieštarau- jant sau pačiam. Štai vienas iš jo mąstymo pavyzdžių:

"...mokslišnis metodas, būda- mas grynai techniškąs, neturi savyje etinių principų (m. p. "D."). Tuo būdu jo etiniai prin- cipai nesikerta su etiniais prin- cipais to galutinio tikslo, ku- riam siekti jis pritaikomas, būtent, demokratijos." Taigi čia neturi, čia jau turi...

Kai visuomeniniame bendra- darbiavime atmeta visus kitus principus ir pasilieka tik vie- ną — kompromiso principą; kai pastarąjį suabsoliutina; kai ima išrodinėti, kad "ideologinis žmogus" negali kompromiso metodu naudotis, kad jis te- prieinamas "pragmatiniam žmogui", straipsnyje atsiranda "priešaidų" ir tvirtinimų, kurie yra neteisingi ir žalingi. Ne- liečiant kitų, teturintį teori- nės reikšmės, verta iškelti pas- kutinius teigimus, kuriais skel- biamas jaunimui "naujas" žmogaus idealas visuomenini- me veikime. Jis rašo: "Gyveni- mas šiandien reikalauja ne he- rojų, ideologų ir šventųjų, bet asmenų, sugebančių bendrara- biuoti, tai yra operuoti prielai- domis, ne principais ir kažkieno nustatytomis generalinėmis li-

Mums žaidėjų per mažą

ne dėl to, kad juos būtų gun- džius tai daryti apskaičiuota nauda ir "pragmatizmas" bei "mokslišnis metodas."

"Ideologinis žmogus yra he- rojus, kuris geriausiai atveju- verčiau žūva negu dėl prakti- nės problemos išsprendimo dar- ro kompromisą... Pragmatinis visuomenininkas, naudojasis moksliniu metodu, savo esme yra komandinis žaidėjas... Pragmatinio visuomenininko užduotis yra problemų išspren- dimas ir darbų atlikimas, ir jis to siekia lavindamasis moks- luose ir bendrume darbe, o ne "kultyvudamas savo asmeny- bę..."

Autoriaus siūlomas "prag- matizmas" su ugdymu žmo- nių, sugebančių bendradarbiau- ti nepaisant jokių principų, iš- skiriant kompromiso principą, deja, jau nėra naujas. Tokie žmonės nuėjo bendradarbiauti bolševikams, naciams ir kito- kiem režimams, kurie reika- lauja neturėti savo principų. Tokis veikėjas ar "komandos žaidėjas", šokinėja nuo vieno prie kito, nes lieka "pa- čiam nusistatyti kelius, kuriais siektina savo laimės." Tokis jau virsta dabar ar jau virto amerikonu, anglu ar kuo kitu.

Bet jeigu lietuvių tauta dar- gyva, dėkokiame tiems dešim- tims tūkstančių "ideologinių žmonių", kurie "laimės" siekė- ne tik sau ir kurie verčiau žū- va, bet neina į save naikinan- čius kompromisus. Jei senosios išėjovos didžioji dalis išliko iš- tikima Lietuvai, ta ne dėl to, kad jai tai buvo tik žaidimas. Jei bendradarbiavimą su ko- munistais čia Amerikoje jie nutraukė ir su jais kovoja, tai

LOZORAITIENĖ JUDITA

Amerikos Lietuvis sausio 3 spausdina esą per rankas lei- džiamas eiles "Liaupsinimą Ponios Lozoraitienės", kurios žygiai lyginami su Gražinos, žuvusios nuo priešo smūgio, su Juditos, kuri nugalėjusi "Holi- fernesą." Tik eilinėms nepa- sako, kas yra tas "Holiernasas", kuriam Lozoraitienė tu- rės nupiauti ar jau nupiovė gal- vą.

TAIP ATRODO SOVIETINIAMS RAŠYTOJAMS

Bolševikinė "Tiesa" lapkri- čio 18 d. paskelbė rašytojų kampaniją prieš Ameriką.

Rašytojų draugijos pirminin- kas Jonas Šimkus (tas pats, kuris 1941 m. birželio 14 sunk- vežimiu su enkavedistais ran- kiojo lietuvius deportacijai į Sibirą) rašo, kad lig šiol rašy- tojų sąjungos valdyba neatliko savo didžiausios ir "šventos" pareigos — nepakankamai nu- kreipė rašytojus į nemaldomą kovą prieš pikčiausius mū- sų tautos priešus — ameriko- niškų imperialistus ir jų a- gentus — buržuazinius nacio- nalistus."

O kokiū būdu prieš ameriko- nus kovoja? T. Tilvytis eilė- raštyje ima rodyti, kaip jis į- sivaizduoja tą Ameriką. Tai:

"Anapus vandenyno niršta susikrimitus Devyniagalvė kapitalo pabaisa."

V. Grybas eilėraštyje kitaip gašdina — rodo, kad Ameri- ka tai karą kurstytojas:

"Už vandenyno tvenkiasi pavojų ir karo šmėklų juodas sukuryš."

O V. Valsiūnienė ištrauktoje iš poemos dėsto, kaip toje A- merikoje vargsta, skursta. Štai:

"Šauniais automobiliais zu- ja turtuoliai čia naktį ir diena,

Manieji vaikai gi bedarbiai, vis stovi prie fabriko sienų."

Ir Amerikon patekęs lietuvis apie Lietuvoje esančius svajo- ja:

"Ir mums apie jus pagalvo- jus jau darosi šilta krūtinėj,

Jei leistų sugrįžti, aš keliais pareičiau į savo gimtinę".

A. Baužos ištrauka iš apsa- kymo vaizduoja lėtpjūvės sa- vininką, kuris bejėgiškai nirs- ta prieš streikuojančią minią. Amerika jau stovi revoliucijos išvakarėse.

Taliau E. Mieželaitis krypta prieš kitą didįjį priešą, kuris talkina Amerikai—prieš partizan- us. O. v. Moziūriūno eilėrašty- rodoma "Vilniaus" laivo kelio- nė su grūdais į Kalkutą tuo metu, kai amerikiečiai atsisa- kę badaujančiai Indijai duoti duonos, kol nemokės auksu.

Tokia yra ta Amerika Lietu- vos bolševikinėj literatūroj. Kodėl jie taip ją įsivaizduoja ar nori įsivaizduoti? Atsaky- mą davė anas vlnietis darbi- ninkas — kai po komisaro pa- skaitos apie gyvenimą Sovietų Sąjungoje, darbininkai ėmė klausiti, kiek Sovietų Sąjungoje ke kaštuoja duona, kiek jos darbininkas gali nusipirkti, tai komisaras pasipiktino: ką jūs vis apie duoną ir duoną; klau-

skit geriau apie kultūrą. Tada vienas darbininkas nedrąsiai ir atsiliepė: kiekvienas kalba apie tai, ko jis neturi. Tegul pamė- gina sovietiniame režime darbi- ninkas "kapitalus" turėti, te- gul jis pamėgina streikuoti...

Jei tokia "poezija" bolševikai nori paveikti Amerikoje esan- čius lietuvius, tai jie pasiekia priešingų vaisių, nes skaityto- jas mato, kaip jis Amerikoje "badauja", kaip be darbo "prie sienų stovi"; mato, kaip bolševikai per akis meluoja. Jei bolševikai taiko tą poeziją Lie- tuvoje esantiems žmonėms, tai juos tik pradžiugina skelbda- mi, kad Amerika yra toji pa- baisa bolševizmui, o karo kur- stytojų gašdinimui tik sukelia pavergtų žmonių viltis. Jei skelbia pasiilgimą sugrįžti, tai iš tikrųjų kiekvienas pagalvos apie tą pasiilgimą pirmą su- grįžti ne iš Amerikos, o iš Si- biro. Taigi gerai, kad taip bol- ševikai rašo. M.

AMERIKA FORDĖJA

Nuo vandenyno ligi vandenyno žmonės linksta prie Fordo — Amerikos "Worth More" auto- mobilio. Jis vertingesnis, kai jį perki... vertingesnis, kai jį parduodi!

Nes 1953 m. Fordas duoda Jums tokį automobilį, kokio visada norėjote... automobilį, kuris Jus išle- pins, palyginus su kitais automobiliais. Kiekvienu atžvilgiu naujasis Fordas teikia Jums patobulinimus, kurie nustato naują Amerikos kelių standartą. Paim- kite, pavyzdžiui, Fordo ilgesnė, žemesnė, masyvesnė išvaizda ir modernią korpuso konstrukciją. Paimkite jo storas pūstos gumos sėdynes ir naująjį nuostabųjį važiavimą. Dar niekad automobilis neteikė Jums tiek daug "Worth More" ypatybių už tokią kuklią kainą. Pamatykite, patikrinkite vertę ir išbandykite važiavimą šiuo kryptį nurodančiu Fordu dar šian- dien. Patirkite patys, kodėl toks susidomėjimas Fordu.

MATOMUMAS I VISAS PUSES!

Piautas vieno gabalo priekinis stiklas ir automobilio platumo užpakalinis langas teikia neribota matomumą.

GALITE PASIRINKTI IS 3 DIDZIUJU VAZIAVIMU!

Tik Fordas duoda galimybę rinktis Fordomatic Drive, Overdrive ir Conventional plus gazo taupyma su Automatic Power Pilot.

VIENINTELIS V-8 SIOS ROSIES!

Fordo aukštos kompresijos 110 h.p. V-8 motoras, prie kurio Amerika linksta.

AUSTOS KOMPRESIJOS SIX!

Fordo 101 h.p. SIX yra moderniausias SIX iš visų žemakalnių automobilių.

NAUJAS NUOSTABUSIS VAZIAVIMAS!

Ne tik naujos minkštos spyruoklės, jautresni sukrėtimu saugikliai, plati priekinė pakopa, bet ir visai nauja patogumo savoka.

KURAS PRIPILDOMAS IS CENTRO!

Apsaugo nuo "žarnos žymų" automobilio paviršių ir palengvina pripildymą iš be kurios pompos pusės. Trumpesnis vamzdis palieka daugiau vietos bagažui.

ELEKTRINE ASIM KABANTI PEDALA!

Jie įgalina lengviau pedala valdyti, visa grindu plota paverčia kaju plotu. Nebėra dulketu, skersvėji keliančių skylių grindyse. F.D.A.F.

'53 FORD NAUJASIS AMERIKOS KELIŲ STANDARTAS!

"Tablet" paskelbė prof. J. Brazaičio laišką

Katalikų laikraštis "The Tablet" sausio 10 d. paskelbė prof. J. Brazaičio tokį redakci- jai laišką:

"Esu vienas iš tų, kurie su dideliu susijaudinimu skaitė Arkivyskupo Molloy rašią, skyrusį 1952 m. gruodžio 28 d. specialias maldas už tikinčiuo- sius anapus geležinės uždangos ("The Tablet, 1952 m. gruod- džio 27 d. Nr. 45).

Amerikos katalikų specialias maldas ir Jūsų laikraščio spe- cialiu dėmesį į tikėjimo perse- kiojimą Sovietų ckuopuotose kraštuose su dideliu dėkingu- mu priima tie, kuriems teko ir- tinka bolševikų persekioji- mus patirti ir jiems priešintis.

Mano tėvynė, Lietuva, kuri yra labiausiai eksponuotas ka- talikybės punktas. Europos ry- tų šiaurėje, drauge su kaimy- nėmis Latvija ir Estija, anks- čiausiai iš visų europinių kraš- tų patyrė bolševikų persekioji- mus (1940). Tada, kai vakarų valstybės dar nesuprato bolše- vizmo pavojaus, mes bolševiz- mo gundymus atmetėme, ir pa- sipriešinome visomis jėgomis; ten ir šiandieną mano tautie- čiai pasipriešinimą tęsia: vien- lai' ydamiesi ištikimai Kristaus tikėjimo, kiti ir su girklų ran- koje virstę laisvės kovotojais, miško broliais.

Kai nelygioje kovoje su bol- ševizmu jie buvo užmirsti viso

pasaulio, jie ryžosi patys pra- laužti geležinę uždangą. Šeši vyrai, išnešė iš Lietuvos laišką Šventajam Tėvui. Per jį prane- šė pasauliui, kaip ten naikina- mas tikėjimas; per jį į pasaulį atėjo karštas pagalbos šauks- mas. Nors keturi iš jų pakeliui žuvo, bet laiškas pasiekė Jo Sventenybę.

Kol Vakarai tylėjo, mano tautiečiai, nustoję pagalbos vil- ties, desperatiškai kovojo, pa- siryžę žūti, kuo brangiau par- duodami savo gyvybę. Jiems belikus buvo vienintelė paguo- da — į Dievo Motiną maldai, kuria jie pradėdavo savo žy- glius. Jūs galite suprasti dėl to, kokia didelė dvasinė paguoda buvo, kada Amerika pirmoji atsiliepė į jų šauksmą.

Tikiu, kad Amerikos katali- kų maldos bus išklausytos To. Kuris valdo žmonių ir tautų li- kima. Bet ir grynai žmogiškoje plotmėje Arkivyskupo Molloy paskatintos maldos sustiprins kovojančių dvasią, nes jie pa- jus viso pasaulio katalikų, laisvųjų ir pavergtųjų, solida- rumą.

To Amerikos katalikų soli- darumo sujudintas, per Jus, Pone, noriu prašyti priimti di- džio dėkingumo pareiškimą.

Juezas Brazaitis,

Buvęs Lietuvos Universiteto Profesorius, Ministeris Lietu- vos Vyriausybės, kuri vadova- vo 1941 sukilimui prieš Sovie- tų okupaciją.

Keturi vokiečių jaunuoliai, bolševikų mobilizuoti ir įjungti į Sovietų zonos policiją, pabėgo į Berlyno vakariečių zoną. Per 1952 metus jų pabėgo 2.249. Čia jie nusimeta sovietiška uniformą.

DARBININKAS

THE WORKER

Published Semi-Weekly except holiday weeks, when issued weekly

BY

FRANCISCAN FATHERS

Entered as second class matter at Brooklyn, N. Y. May 25, 1951, under the Act of March 3, 1879, originally entered as second class matter at Boston, Mass., September 12, 1915.

SUBSCRIPTION RATES		PRENUMERATOS KAINA	
Domestic yearly	\$5.00	Amerikoje metams	\$5.00
Brooklyn, N. Y.	\$5.50	Brooklyn, N. Y.	\$5.50
Half year	\$3.00	Fusel metų	\$3.00
Foreign	\$5.50	Užsienyje	\$5.50

Stripsnius ir korespondencijas redakcija taisy savo nuožūra Nenaudoti stripsniai saugomi ir gražinami tikrai autoriams prašant. Pavarde pasirašyti stripsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomone. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

MAŽOJI LIETUVA

Prieš 30 metų prie Lietuvos valstybės buvo priglaustas nedidelis žemės ruožas, pramintas Klaipėdos sritimi. Jis apėmė Mažosios Lietuvos šiaurines žemes, kiek jų skyrė Nemuno vago su Klaipėdos uostu ir dalimi smiltėtų Neringos kopų. Tiek nuo Vokietijos buvo atrėžta Mažosios Lietuvos per Versalio sutartį.

Ta sutartis Lietuvai buvo skriaudi, nes reikalo nesprenė nuosirdžiai ir teisingai. Teisybė reikalavo prie Lietuvos valstybės priskirti visą Mažąją Lietuvą abipus Nemuno vagos. Išskyrus labiau suvokietėjusį Karaliaučiaus uostą, kurį taip pat supo lietuviškos žemės, visi kiti Mažosios Lietuvos miestai, o ypač kaimai, ir po ilgos vokiečių priespaudos turėjo aiškiai lietuvišką charakterį. Nebuvo jokios abejonės, kad visos tos žemės priklausė Lietuvai istoriškai ir etnografiškai. Jos tikriausiai nuo Vokietijos būtų buvusios atidalytos, jei Lietuva būtų didžioji kuri valstybės buvus. Pavyzdžiui, lenkams, kuriems tada rodyta daugiau simpatijos, buvo priskirtos Dancigo koridoriuje tokios žemės, kur vokiškumas buvo žymiai stipresnis negu Nemuno krantuose.

Bet ir atskirta nuo Vokietijos dalis, Klaipėdos uostas su apylinkėmis, nenorėta Lietuvai tiesiai ir laisvai atiduoti. Koją buvo Klapėdon įkėlę prancūzai, kurie drauge su lenkais tarėsi čia padaryti "laisvą uostą." Lenkai siekė Lietuvą apsupti iš abiejų pusių. Iš to pavojaus Lietuvą išgelbėjo Klaipėdos krašto sukilėliai. Klaipėda bent 15-kai metų tapo tikrai laisva, atvira visiems, ir toje laisvėje ji nuostabiai greitai ir gražiai suklestėjo. Iš apleisto uosto, pro kurį kitados tik sieliai praplaukdavo, išaugo jūdrus pamariorio centras, konkuravęs su Karaliaučium ir Liepoja. Laikas pamažu gydė ir amžių nelaisvėje patirtas žaizdas, nors jas visą laiką tebedraskė iš Didžiojo Reicho kurstoma neapykanta lietuvių tautai. Lietuviai ir tai būtų atlaikę savo ramumui, jei ne nauja karo katastrofa.

Dabar Klaipėdos krašte ir visoje Mažoje Lietuvoje žiauriai siautėja maskoliai. Klaipėdos kraštą neva dar laiko "Lietuvos Respublikos" dalimi, bet visa didžioji lietuviškų žemių sritis į pietus nuo Nemuno yra prijungta tiesiai Sovietų Rusijai, tarsi kokia kolonija. Mažoji Lietuva, tiek amžių prisikentėjusi, negali su laukti galo savo kančių. Vargu rasime žemės rutulyje kitą tokią vietą ir žmones, kurie būtų patyrę tiek neteisybės ir skriaudos.

Šiuo metu visų mūsų jėgos turi būti sukauptos ir aukojamos Mažosios ir Didžiosios Lietuvos laisvei atgauti. Abi jos turi iš vergijos išsivaduoti ir jau nebeatjungiamai vieną valstybę sudaryti. Nuo to tikslo niekas negali mūsų nulenkinti, nes tai yra mūsų tautos gyvybės klausimas. Ateityje gyva ji tegali būti visa, nepadalyta. Mūsų ryžtas to siekti yra toks stiprus, kad jie turi laimėti.

SKAUDUS LIKIMAS

A. VILKAITIS

1924 metais Tauragės viduriniųjų mokyklų mokiniai, mokytojų vadovaujami, padarė iškylą į Tilžę.

Jau pačioje kelionėje mokiniai degė degė nekantrumu pamatyti Tilžę, tą miestą, kuriame pasirodė pirmi slapsti spausdinti lietuvių kalba leidiniai.

Jie dar nebuvo matę spausdintų, todėl jiems visiems buvo įdomu žinoti, kaip tos spausdintės irengtos, kaip knygos spausdinamos.

Bet ne vien tai žadino mokinių smalsumą — jie pamatysią visame pasienyje populiarią seną lietuvių spausdintą darbotoją, knygų leidėją E. Jagomastą. Šis vyras labiausiai traukė jų dėmesį. Tiek spaudos uždraudimo metais, tiek ją atgavus ir štai dar pirmais nepriklausomybės metais Tilžėje buvo spausdinamos lietuvių kalba įvairios knygos, kalendoriai. Juos šiaipus Nemuno visi skaitė, ir neabejotinai jaunimas iš senesnių savo tėvų gerai žinojo, ar jau mokyklose iš literatūros vadovėlių buvo paty-

rę, kuo Tilžė buvo lietuvių tautinės atgimimo laikotarpis. Ant daugelio tų knygų buvo išspausdinta — Spausdintė "Lithuania." E. Jagomastas buvo tos leidinių ir spausdintės savininkas.

Todėl nenuostabu, kad Tilžėje toji ekskursija — pirmiausia smukte įsmuko į E. Jagomasto spaustuvę. Ar tenka kalbėti, su kokių didelių smalsumu ir susidomėjimu mokiniai sekė spausdintės darbus, žiūrėjo jos irengimus.

E. Jagomasto tuo metu spaustuvėje nebuvo. Mokiniai nerimo ir nekantriai laukė, kada pasirodys tos spausdintės savininkas, jų akyse lyg koks kunigaikštis, tasai istorinis asmuo — E. Jagomastas. Ir štai spausdintės duryse pasirodė augalotas, brandus asmuo, ilgais ūsais — tai patsai E. Jagomastas. Visų jaunuolių akys sužibėjo; viena akimirka jie jį apsupo. E. Jagomastas su visais pasisveikino ir tarė jiems trumpą žodį. Mokiniai sekė kiekvieną jo pasakytą žodį, o jis džiaugėsi, kad jau Nepriklausomos Lietuvos mokiniai aplan-

kė jo kuklią spaustuvę ir gali savo akimis regėti, kaip spausdinamos knygos.

— Mes, Prūsų Lietuvos lietuvininkai, labai norėjome, kad Nepriklausomos Lietuvos sienos būtų nukeltos šiaupus Nemuno, ir jums tuomet nebūtų reikėję į užsienį važiuoti, juk ir čia ta pati Lietuva. Bet išėjo kitaip. Tačiau mes kaip buvome, taip ir čia pasilikome lietuvininkai, lietuvių tautai ištiki mi. Mes iki šiol dirbome mūsų tautos naudai, dirbsime ir ateityje.

Mokiniai aistringai ploja iš džiaugsmo. Vienas mokytojų papasakojo, ką žinojo apie E. Jagomasto nuopelnus lietuvių tautai, padėkojo jam už jo nuveiktus darbus ir už gražų iškylas priėmimą. E. Jagomasto garbei visi sutartinai sudainavo "Tgiausių metų."

E. Jagomastui, matyti, visa tai buvo netikėta, ir jis labai susijaudino.

Mokiniams E. Jagomastas paliko gilų įspūdį. Jis atrodė kaip koks Lietuvos kunigaikštis, taip sklandžiai kalbą lietuviškai ir kartu yra toks kuklus ir toks jautrus.

Visą kelionę atgal mokiniai vien tik ir kalbėjo apie E. Jagomastą ir džiaugėsi iš jo gau-

Mažosios Lietuvos lietuvių deklaracija

Dabar vadinamos Prūsijos plotas — tarp Vislos bei Nogatės ir Nemuno, — kurio didžioji dalis ir vokiečių oficialiuose dokumentuose buvo vadinama Lietuva, nuo neatmenamų priešistorinių laikų buvo gyvenamas lietuvių tautos genčių.

Tryliktojo amžiaus pradžioje atsikėlęs teutonų ordinas, kitaip kryžiuočiais vadinamas, pradėjo pulti ramius, taikingus lietuvius, ypač jų gentis prūsus. Nors prūsai visomis jėgomis atkakliai priešinosi kryžiuočiams, daugiau kaip 50 metų trukusioje kovoje buvo nugalėti. Gyvenimo ironija lėmė, kad pavergėjai ilgainiui pasivadintų pavergtosios lietuvių gentes prūsų vardu, o pačių valstybę pavadintų Prūsija.

Nugalėjus prūsus, ordinas pradėjo pulti ir kitas lietuvių tautos dalis, priartėdamas prie Nemuno žemupio. Nors oficialiai kryžiuočių tikslas buvo apkrikštyti pagonis lietuvius, bet tą krikštą kryžiuočiai nešė į Lietuvą ant kardo smailgalio, nes jiems rūpėjo ne krikštą, bet grynai imperialistiniai siekimai — pavergti lietuvių tautą ir užgrobti jos žemes.

Lietuvių tautos kovos su kryžiuočių ordinu truko apie 200 metų, kol pagaliau didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas Didysis 1410 m. liepos 15 d. ties Žalgiriu (Tannenbergu) sudavė kryžiuočių ordinu agresijai mirtiną smūgį.

Tačiau tų beveik du amžiu

šiemet sueina 30 metų, kaip buvo išvaduota dalis Mažosios Lietuvos žemių, arba vadinamas Klaipėdos kraštas. Sukilimas įvyko 1923 m. sausio 15 d. Po keturių dienų — sausio 19 — susirinkę šilutėje išvaduotos dalies atstovai nutarė susijungti su atsikūrusia Lietuvos valstybe. Sukakčiai priminti skiriamas šis "Darbininko" puslapis. Abu pagrindiniai straipsniai paimti iš Mažosios Lietuvos Tarybos išleisto Vokietijoje (1948) leidinio "Krivulė."

trukusių kovų rezultate lietuvių gyvenamas plotas, kuriam teko pakelti kryžiuočių ordino smūgius, nors ir heroiškaiai priešinosi, buvo vokiečių pavergtas. Įsistiprinę tame plote vokiečiai pradėjo naikinti ne tik lietuvišką kultūrą, bet ir pačius pavergto krašto gyventojus (pav., sukviesti puoton lietuvių vadai buvo sudeginti). Tas naikinimas su neuilstamu atkaklumu tęsėsi ligi mūsų laikų, — ligi antrojo pasaulinio karo pabaigos. O vis dėlto vokiečiai daugiau kaip per 500 metų nepajėgė sunaikinti nei pačių žmonių nei lietuviškos kultūros. To krašto lietuviai ligi šiol yra išlaikę savo kalbą, seniausią Europos kalbą, savo papročius, skambias lietuviškas dainas, tautinius apdarus, senoviską architektūrą, vietovardžius.

Lietuva, netekusi didelės savo žemių dalies, nerimo. Diegij Lietuvos kunigaikščiai — Algirdas Gediminaitis ir Vytautas Didysis — kiekvieną progą išnaudodavo pareikšti savo pretenzijoms į teutonų ordino užgrobtą žemes. 1348 m. Algirdas Gediminaitis reikalavo iš ordino ne tik Nemuno žemupio, bet ir ploto iki Alnos ir Aistmarų. Užgrobtosioms

žemėms atgauti daug pastangų yra padėjęs Vytautas Didysis, kurio reikalavimai apėmė ir Karaliaučiaus miestą. Su dideliu atkaklumu Vytautas Didysis kovojo dėl Nemuno žiočių (1418-1420), keliais atvejais pabrėždamas, jog natūralios Lietuvos sienos vakaruose baigiasi pilnu priėjimu prie jūrų.

Po Torno sutarties 1411 m., kilus ginčams tarp Vytauto ir kryžiuočių ordino dėl sienų, Vytautas pareiškė, kad ordino riteriai yra ateiviai ir jokių paveldėjimo teisių neturi ir negali turėti. Ta proga Lietuvos valdovas išskėlė savo teises ir į Prūsų Lietuvą: "Pruszen ist auch miner older Land gewesen, und ich will es ansprechen bis an die Osee" (Prūsų kraštas yra taip pat mano protėvių žemė, ir aš jos reikalausiu ligi pat Baltijos jūros, nes ji yra mano tėvų palikimas). Dar ryškiau Vytautas užakcentavo, kad teutonų ordinas yra ateivių padaras, kai jis 1420 m. suėję į koliziją su imperatorium Zigmantu dėl žemaičių priskyrimo vokiečių ordinui: "Jeigu Jūs karališkoji didenybė norėję teisingai spręsti, reikėjo gerai atminti, kad kryžiuočiai yra atėjūnai iš svetimų Vokie-

tijos kraštų, kad jie yra užgrobę prūsus, o dabar nori ir mus iš mūsų žemės išvaryti."

Patys Mažosios Lietuvos lietuviai, patekę vokiečių vergijon, atkakliai, neuilstamai kovojo ir su vokiškąja valdžia ir su centrine Reicho valdžia už savo tėvų kalbą, lietuviškas pamaldas bažnyčiose, mokyklas ir spaudą ir kitus savo kultūros turtus ir socialekonomines teises. Pirmajam pasauliniam karui pasibaigus, Mažosios Lietuvos lietuvių atstovybė — Tautinė Taryba, pasirėmus JAV prezidento W. Wilsono 14 punktų išreikšta tautų apsisprendimo teise, 1918 m. lapkričio 30 d. deklaravo savo tvirtą valią atsiskirti nuo Vokietijos ir susijungti su Didžiąja Lietuva.

Versalio traktatu tik dalimi buvo patenkintos Mažosios Lietuvos lietuvių tautinės aspiracijos: prie Lietuvos buvo priskirta tik šiaurinė Mažosios Lietuvos sritis su Klaipėdos uostu. Tas priskyrimas buvo padarytas tokiomis sąlygomis, kurios sudarė vokiečiams galimumą palaikyti tame krašte nuolatinę iridentą. Kita Mažosios Lietuvos dalis buvo palikta ir toliau vokiečių jūne, kuris, įsigalėjęs Vokietijoje nacionalsocializmui, tapo dar kielesnis. Nacionalsocialistai jau žinomomis kultūringam pasaulio teroro priemonėmis suskaičiu nepaprastu įnirtimu naikinti Mažojoje Lietuvoje visa, kas, dar buvo likę lietuviško: mokyklas, spaudą, lietuviškas pamaldas, organizacijas, lietuviškas vietovardžius, pakeisdami juos vokiškais. Daug lietuvių buvo suimta ir uždaryta kalėjimuose ar koncentracijos stovyklose, jų tarpe trys to krašto valdžios (direktorijos) pirminkai, kurių du buvo Kz-te nukankinti. Taip pat buvo kalinami, žudomi lietuviškųjų organizacijų ir lietuvių mažumos Vokietijoje vadovai ir eksponentai. Dar daugiau buvo ištremita į Vokietijos gilumą, atimant visą turtą. Negana to, nacionalistų partijos įsakytai vokiečių mokslininkai, falsifikuodami istorinius faktus, skelbė prūsus buvus vokiškos kilmės. Tik nacių žlugimas padarė galą vokiečių falsifikatorių pastangoms.

Mes, Mažosios Lietuvos lietuvių atstovai, turėdami galvoje aukščiausiai suminėmus faktus, pasirėmę Atlanto Chartos

Paminklas, pastatytas Tilžėje lietuviams kariams, kurie suadrė atskira dragunų pulka Princeso Alberto kariuomenėje, Prūsijoje.

3 str., pakartotiniai pareiškiamame savo tvirtą valią atsiskirti nuo Vokietijos ir susijungti su savo tautos kaminu bendroje Lietuvos valstybėje.

Mes kreipiamės į demokratines pasaulio valstybes, prašydami:

1. Paremti teisėtus ir teisingus lietuvių tautos reikalavimus ir padėti jai išsivaduoti iš naujo rytų okupanto jungo, kuris klasta ir smurtu, susitaręs su nacionalsocialistine Vokietijos vyriausybe (1931 m. rugpjūčio 23 d. ir rugsėjo 26 d. sutartimis) išplėšė Lietuvos valstybei jos nepriklausomybę, atstatyti didelėmis visos tautos pastangomis ir aukomis;

2. Atskirti Mažąją Lietuvą tokiose sienose: pradedant nuo Aismarių ties Rudkalniu, toliau einant pro Sipapalį, baigiant šventainiais ties Suvalkais, kad ji galėtų susijungti su išlaisvintąja Didžiąja Lietuva.

Mes protestuojame prieš Sovietų Rusijos pasikėsinimus į Lietuvos žemes, į kurias jie jokių teisių neturi.

Mes tvirtai tikime, kad demokratinių valstybių vyriausybės ir tų valstybių visuomenė parems mūsų teisingą kovą, tuo atitaisydamos skriaudas, kurių istorijos eigoje daug kartų teko patirti lietuvių tautai iš germanų ir slavų pusės.

Mažosios Lietuvos Taryba
Fulda, 1946 m.
lapkričio 6 d.

NERINGA

ZVEJŲ SODYBA

tomis įvairiomis knygomis knygėlėmis.

Šia proga įdomu pastebėti, kad iš tų mokinių anuomet Tilžėje buvusių išliko keletas mūsų lietuviškojo žodžio mokovų ir lietuvių literatūros nagrinėtojų eiles (prof. P. Jonikas — lietuvių tarmių žinovas ir jų lygintojas, K. Knistautas — mūsų literatūros nagrinėtojas ir Donelaičio raštu, ar tikriau jo rankraščių, ieškotojas). Kas žino, kas gal nusakyti, gal tuomet tie jaunuoliai tiek buvo paveikti E. Jagomasto, kad vėliau panūdė pamiltąją savo kalbą nagrinėti.

II.

1936 metais rugsėjo mėn. negausus Tilžės lietuvių būrelis atvyko į Kauną paviestėti. Jų tarpe E. Jagomastas, J. Banaitis, Vilmantai ir kiti.

Tuo metu dar veikusi Užsienių Lietuviams Remti Draugija nutarė svečius ne viešai pagloboti ir juos priimti. Mat viešumos vengta tais smetimais, kad Vokietijos vyriausybė neatkreiptų nereikalingo savo dėmesio, o be to, ir patys svečiai nenorėjo per daug viešai skelbtis savo atsilankymo į Kauną. Jau tuomet ir šiaip Prūsų Lietuvos lietuviai buvo vokiečių persekiojami, tai jų

atsilankymas D. Lietuvoje galėjo jiems pakenkti.

Tilžės lietuviams viename geresnių Kauno viešbučių buvo paruošta bendra vakarienė. Jos metu buvo pasakyta gražių kalbų ir pasidalinta įvairiais įspūdžiais.

Tuomet jau buvo jaučiama, kad pasaulis niuokiasi, kad gyvena karo išvakarėse. Tai nenuostabu, kad visų kalbos sukosi apie pasaulio įvykius ir buvo splojiama, kas atsitiks Lietuvai ir Tilžės kraštui, jei prasidės karas.

Tuomet Vokietijoje jau veikė aštri spaudos cenzūra, todėl atvykę svečiai atsidėję klausinėjo, kas iš tikrųjų pasaulyje vyksta, ar tikrai einama prie karo. Tais pačiais klausimais teko atskirai su E. Jagomastu šnekėti. Jis tuomet buvo labai susirūpinęs Lietuvoje ir savo likimu. Jis savo likimą siejo su visos Lietuvos likimu.

— Jei Lietuvai bus lemta iš karo sveikai išeiti — kalbėjo jis, — tai dar ir aš gyvensiu. Vokiečiai visus Tilžės lietuvius dabar visai terorizuoja, o mane ypač. Galvoju, ar nebūtų geriau čia šiaupus Nemuno persikelti. Darbą moku, jo nesibijau, kaip nors čia iškurčiau. Juk manau, kad mane čia visi

pabotų. Jam Tilžėje šiuo metu jau sunku net viešai gatvėje pasirodyti. Jis iš visų pusių ujamamas. Jei, girdi, Vokietijoje prasidėtų karas, tai jam visai gyvenimo nebūtų.

Lygiai ir kiti atvykę lietuviabai tydomis skundėsi, kad jie dabar iš visų pusių skriaudžiami. Kiti jų be jokios kaltės įrodymo jau yra po keletą mėnesių Karaliaučiaus kalėjime sėdėję.

Raminomės visi, kaip mokėjome ir galėjome, bet kartu visus mus spaudė bendras likimas ir rytojaus dienos neaiškumas. Nusifotografavę kartu, neliniskmi išsiskyrėmė. Būta ašarų. Toje ekskursijoje atvykę berniukai ir mergaitė nieku būdu nenorėjo grįžti į Tilžę, ypač jautriai tą atsisveikinimą išgyveno mergaitė. Esą gatvėje jau lietuviškai kalbėti esą negalima.

E. Jagomastas, tai išgirdęs, slapčiomis braukė ašaras ir atsisveikindamas tarė:

— Broliai, nepamirškite mūsų, didžioje mūsų nelaimėje mus paguoskite ir mums padėkite.

Atsisveikinę su svečiais, dar ilgai mes stovėjome stotyje ir dalinomės įgytais įspūdžiais. Mus visus slėgte slėgė Tilžės krašto lietuvių likimas.

O visus tuos įspūdžius labiausiai sutirštino gal dešimties metų amžiaus Tilžės lietuvių gados ir jos rūpesčių ir skausmo išspausdusios ašaros.

Ar šiandien gyvi tuos jaunuoliai? Kas dabar gali pasakyti, kur jie savo vargelių vargsta, ar gal jau jų gyvy nebėra?

1941 m., jau rusams okupavus Lietuvą, pavasarį Kaune sutikau E. Jagomastą. Jis jau tarsi kaip ne savas. Kalbėjo pažnabždomis, lyg bijodamas, kad gal kas jo nereikalingas klausio. Trumpai pranešė, kad vokiečiai jam iš Tilžės, rusams Lietuvą okupavus, įsakė išsikelti. Kito nieko neliko, kaip išvykti šiaupus Nemuno. E. Jagomastą slėgė visokie rūpesčiai. Pirmiausiai jis klausinėjo, kas bus su Lietuva. Lyg nujaudamas, lyg atspėdamas, jis netikėtai gera ateitimi:

— Nors jie dabar draugai, bet šitai nepaliks — susipeš, o kas tuomet bus, tai net sunku spelioti.

Ir ašaromis pasrūvusiomis akimis, jisai žiūrėjo ir lyg laukė išganingo atsakymo.

Jis buvo susirūpinęs ir savo likimu. Jei Lietuvoje šeiminkautų patys lietuviai, jis būtų ramus, o dabar jau visur svetimi ir lietuviai Lietuvoje lyg nukelta į 4 p.

VATIKANO ARCHYVUOSE (1)

VISAI KITAS PASAULIS

Prof. Dr. Zenonas Ivinskis

I Romą daugel lietuvių keliavo kaip piligrimai, kaip mūsų bažnyčios atstovai, diplomatai. Jie nešė popiežiui įvairius raštus, o tie raštai gulė į archyvą. Per šimtmečius ten sustelkė brangios mūsų istorinės medžiagos. Prof. Z. Ivinskis ir nuskubėjo prie tų "auksu kasyklų", kad iš jų iškastų brangių užmirštų dokumentų.

Kukliai gyvena profesorius. Nedidelis kambariukas, bet knygų daug, daug visokių nuorašų, fotografijų. Koridoriuje čiuža šeiminkės žingsniai. Ji žemaitė, prieš daugel metų atkeliavusi į šventąjį miestą ir globojusi daugel lietuvių studentų. Už lango kiemas su palme. Ramiai ten krinta saulė ir ramios valandos sriūva į jo kambarėlį. Bet tų valandų profesorius turi nedaug, nes kiekvieną dieną prieš aštuonias jis išskuba į gatvę, sėda į tramvajų ir išvažiuoja. Jis skuba pro upės pakrantes, per gražius tiltus, kur sunkiu kupulu iškyla šv. Petro bazilika. Ten jis dingsta tarp kolonų. Taip diena dienon jis skuba iš archyvo, į archyvą.

Norėdami jį pristatyti skaitytojams, pavaizduoti jo darbą, "Darbininko" redakcija padarė su juo pašalbinę, kuri dalimis spausdinama. Red.

Vatikano archyvai! Galyon jie man įstrigo, studijuojant Lietuvos universitete Kaune. Jau 1920 m. vasarą įėjusiu progos pasikalbėti tuo klausimu su Palangoje gyvenančiu kan. Prapuoleniu, kuris gerai pažino Romą. 1929-30 m. žiemos semestrą studijavau pas Haeckelį Muenchen, Vokietijoje, ypač atsidėdamas senųjų raštų skaitymui (paleografijai) ir senųjų dokumentų mokslui (diplomacijai).

Haeckelis per savo paskaitas ir pratybas mums kaldavo ir kaldavo apie neišsėmiamus Vatikano archyvus visoms krikščioniškomis stautoms ir vis raižo domėtis tais praeities turtais.

Universitetinis darbas Lietuvoje neleidė išvykti ilgesniams laikui. Kaip tremtinys tačiau

Skaudus likimas

(Atkelta iš 3 psl.)

belaisviai būtų. Atsiveikinant E. Jagomastą pašnabždomis sakė:

— Nors jau amžėlį turiu, bet dar gyventi norėčiau. Yra kas prisiminti, tiktų viską aprašyti, kad kitiems liktų... Bet ar pavyks.

Jautriai atsiveikino. Jis išvyko į Vilnių. Daugiau jau mudu nesimatėva. Girdėjau, tenai jis pradėjo kurtis spaudos darbe.

VI.

Ir štai jau daugiau kaip metams praslinkus, vokiečiams okupavus Vilnių, gaunama skaudi žinia, kad E. Jagomastas kartu su visai šeima tenai vokiečių sušaudytas!

Ko vokiečiai nediršo įvykdyti taikos metu, tai jie padarė karui išitikus. Mat jie Jagomastų šeimą apkaltino "dezertyravimu" iš Vokietijos. Koks žulumas!

Patys privertė Jagomastus iš Tilžės išsikelti ir paskui apkaltino, kad jie sąmoningai apleidė Tilžės kraštą.

E. Jagomasto visuomeninis darbas buvo didelis, sudėtingas. Jis tampa ir yra susijęs ne vien tik su Prūsų Lietuva, bet bendrai su visos mūsų tautos atgimimu ir Lietuvos valstybės atkūrimu. Jo nuveikti darbai laukia rimto įvertinimo. Jo vardas įrašytas į mūsų tautos istoriją.

1946 m. pradžioje vėl ėmiau galvoti apie Vatikano versmes, kaip prie jų preiti ir jas atverti mūsų istorijai. Rašytojas A. Vaičiulaitis, kuris buvo gyvenęs Romoje, dėjo daug pastangų mane Romoje įkurdinti. Daug laišku prirašė, bet lėšų klausimas ir kitos kliūtys reikalą dviem metams užmigdė. Buvau nurimęs ir vos vos neišvykau Amerikon.

PROF. DR. ZENONAS IVINSKIS, gimęs 1908 m. gegužės 25 d. Kaune, Plungės vls., Baigęs Teislių gimnaziją 1925, istojė į Teol. Filosof. fak., kur studijavo istoriją; baigė 1929 m. žinias giliau Muenchen ir Berlyne, kur gavo daktaro laipsnį (1933). Nuo 1933 m. istorijos docentas V. D. Universitete Kaune, 1940 m. pakeltas į ekstraord. profesorius. 1941-42 m. Kauno un-to Filosofijos fak. dekanas.

Nuo 1922 m. rašė įvairiuose laikraščiuose ir žurnaluose. Mokslo veikalai: Liet. prekyba su Prūsais I d., Vytautas D. istorinėje literatūroje; Jogailos kovos su Vytautu; Kovos bruozai dėl Zemaitei; Saulės kaitinimas; Medžių kultas ir kit. Liet. Enciklopedijoje rašė Liet. istorijos klausimais, Lietuvos istorijoje (red. A. Šapokas) ir užsienio žurnaluose. Spaudai parušė: Liet. istorijos šaltiniai, Liet. prekyba su Prūsais (II d.), Istorinė Liet. geografija. Dabar Romoje baigia studiją apie Merkelių Giedraitį

Vysk. V. Padolskis sutiko man porai metų duoti stipendiją, o 1940 m. rugsėjo mėn. Apaštališkasis Delegatas Kan. F. Kapočius savo vizito metu Romoje išaiškino techniskus atvykimo reikalus. Per B. Kristanavičių S. J. parūpino iš archyvo vadovybės leidimą, padėjo sutvarkyti kitus formalumus. Kai gavau iš kun. V. Širkos (Balfo kolegija) reikalingas raštiškas pragyvenimo garantijas, nesunkiai gavau ir vižas. Tad lengva sirdim, atsėmęs iš Amerikos konsulato savo dokumentus ir laikinai nuomos ranka į galimybę patekti į Ameriką, atvykau Romon.

Tas atvykimas mano paties gyvenime buvo didelis lūžis Lietuvos istorijos mokslo naudai, staigus posūkis, didesnis negu man pačiam atrodė. Romoje nuolat žvelgiau iš senų dokumentų į veidą anai didingai Lietuvos praeičiai, kai po kojomis buvo tik svetima žemė, kuri vis norėjo ir nori tavimi nusikratyti. Iš dokumento kalbanti praeitis pasidarė tikra paguoda. Visai kitas ir atskiras pasaulis. Tai ne jaukus gyvenimas kompaktinėje stovykloje tarp draugų. Bet tas "pasaulis" čia reikią vienatvišką ir studentišką stiliaus gyvenimą.

Studijos archyvuose

Esu studijavęs keturiuose archyvuose. Trimis atvejais rinkau medžiagą Karaliaučiaus ordino ir hercogo archyve. Tos medžiagos dalį su naudojavu dizertacijai ir darbui apie Lietuvos valstiečių luomo išsivystymą. Porą mėnesių 1933 m. pavasarį praleidau valstybiniam Dancigo archyve, kur aptikau daug medžiagos apie Lietuvos

ekonominius santykius su Danzigu. Pasiremdamas abiejų archyvų medžiaga, parašiau habilitaciją apie prekybinius Lietuvos ir Prūsų santykius (santauka 1933 m. "Zidiny") ir knygą — "Lietuvos prekyba su Prūsais" (I, 1934). Dar daugiau surinktos medžiagos liko nepanaudota.

Buvau pradėjęs Berlyno Dahlem'o valstybiniam Prūsijos archyve rinkti medžiagą apie Suduvą - Suvalkiją po prūsais (1795-1807). 1936 m. vasarą Rygos miesto archyve prisirinkau medžiagos apie Lietuvos ir Rygos ekonominius santykius, nes buvau numatęs išleisti tos rūšies studiją.

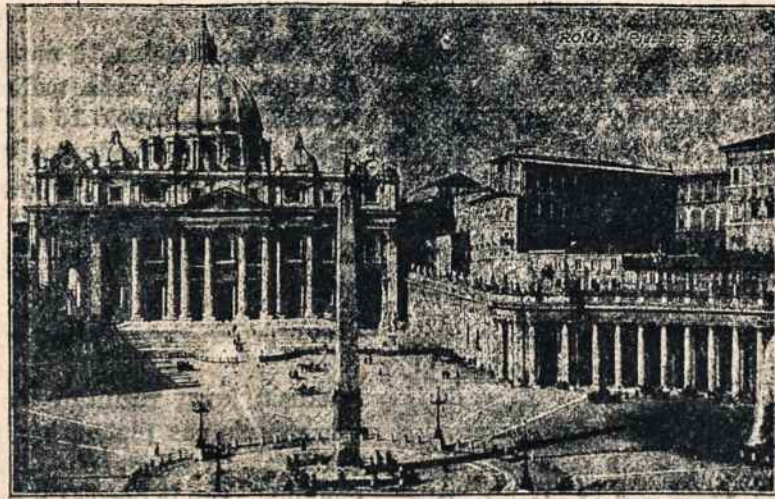
Visa tai buvo daugiau ar mažiau tik trumpi pasiūlysimai po kaimyninių kraštų archyvus. Niekuomet nebuvo tekę atsidėti tik archyvo studijoms, kaip dabar.

Lietuva Vatikano archyvuose

Vatikano archyvai (jų yra ne vienas!) tikrai yra neišsėmiami versmė, ir vieno žmogaus jėgos čia nedaug tegali padaryti.

Dviejų mūsų etnografinių vyskupijų (Vilniaus ir Medininkų) medžiaga paprastai yra įglausta bendrai tarp simtų pasaulio vyskupijų, tai savos medžiagos atrinkimas pasidaro kartais tikrai labai sunkus. Pasiųnti lyg svirne, kur tarp daugybės tūkstančių tonų svetimų ir tau nereikalingų javų iš bendros krūvos reikia išsirinkti negalėtingai ten išbarstyty kelis centnerius savų kviečių, iš įvairiausių vietų surinkti grūdus po grūdo.

Kas tik ateina į Vatikano archyvą, turi žinoti, kad teks daug tomų perversti, ir jose, galbūt, sau nieko nesuras. Jeigu man šiandien kas krūvon suneštų visus tuos tomus, ku-

Šv. Petro aikštė ir šv. Pte. Bazilika Romoje. Dešinėje iškilęs namas, kur gyvena popiežius. Už šito namo kieme yra Vatikano archyvas, kuriame dirba prof. Z. Ivinskis.

riuos teko peržiūrėti, vargu norėtusi patikėti, kad jų buvo tiek daug.

Štai, pvz., yra fondas, vadinamas "Suplikų registeris". Visi prašymai, kurie Romos Kūrijoje būdavo patenkinami, buvo surašomi į didžiules laikraštinio formato knygas. Per 550 metų (1342-1899) jų prisirinko 7365 tomai. Kodėl tiek daug?

16 amžiuje čia per vieną savaitę buvo prirašoma 300 tokių lapų (ne puslapių) tomas. Pav., 1525 m. sausio 11-18 d. buvo užpildytas visas tomas ir jame tėra tik viena Vilnių liečianti suplika (tomas 1716). Taip tik vyskupo Merkelio Giedraitio laikams (1576-1609) susidarė 679 tomai.

Visi, kas tik į tą fondą kiek nors žvelgė, iškelia jo didelį mokslinę reikšmę, nes jame daug konkrečios medžiagos. Bet kai 10 tomų peržiūrėti reikia paaukoti ištisą savaitę laikui, tai kitų tomų studijavimą palikau vėlesniems tyrinėtojams. Šitai lik paslaptįje toji brangi medžiaga apie Lietuvą, toli, kol atsiras pagaliau pasiryžėlis, kuris galės tam fondui atsidėti ir jį studijuoti ne vienerius metus. Vieno žmogaus jėgos, iš tiesų, čia nedaug tegali aprėpti.

(Kitam numeryje: Kur daugiausia surandama naujos Lietuvos istoriją liečiančios medžiagos?)

Vatikano bibliotekos istorija

Jau pirmaisiais krikščionybės laikais Romoje buvo daromas knygų ir archyvinės medžiagos kolekcijos. Dažnas Apaštališkojo sosto kilnojimas, karai ir Romos naikinimai padarė šiems vertingiems rinkiniams daug žalos.

Martynas V, perkėlęs popiežiaus būstinę atgal į Romą, padarė pradžią skaityklai, kuri jau Eugenijaus IV laikais turėjo 340 manuskriptų. Nikolajus V čia perkėlė Konstantinopolio bibliotekos likučius. Gi Siksto IV laikais biblioteka turėjo 2527 kodeksų graikų ir lotynų kalbomis ir didelį dokumentų rinkinį. Vėliau kiti popiežiai rūpinosi bibliotekos plėtimu, naujais pastatais. Taip Vatikano biblioteka augo ir plėtėsi.

1622 m. Bavarijos elektoriaus Maksimilijonas jai padovanojo Heidelbergo biblioteką. Buvo sutelkta daug arabų, syru-kaldėjų, turkų rankraščių, Avignono bibliotekos kodeksai, turtingųjų šeimų rinkiniai bei dokumentai.

1902 m. pop. Leonas XIII padarė bibliotekai svarbų įnašą, nupirkdamas knygų už 525.000 frankų. Vėliau pavadinta Vatikano Apaštališkąja Biblioteka.

UŽMAIŠĖ VISĄ EŽERĄ PUOTAI

MILŽINAI MAZOSIOS LIETUVOS PADAVIMUOSE

Kaip senieji žmonės pasakoją, kadaise mūsų žemėje gyveno milžinai. Jie buvo dideli, nepaprastai stiprūs, — raudavo medžius kaip smilgas, trupindavo akmenis. Brido jie per miškus lyg per vešlias pievas, o kalneliai buvo lyg suoliukai, kur jie pavargę atsėsdavo pailsėti. Tada jų kojos nušėdavo per mylių mylias. Sako, vienam tokiam milžinui besėdint net vilkas kojos pirštus apgraužė, — taip didelės buvo jo kojos, kad jis nematė ir nejautė, kas jų gale dedasi. Besėdėdami ant jų kalnelių, jie tikriausiai ir uždainuodavo milžinų dainą. Kas dėdavosi tada, sunku pasakyti. Tikriausiai drėbėdavo net ežerų golvės ir Baltijoje banga pašiurpusi sustingdavo iš baimės.

Turėjo jie ir vardus: milžinų vardus. Išliko jie ne knygose surašyti, bet žmonių lūpuose: Ažuolvertis, Ažuolrovis, Kalnavertis, Geležminkis. Turbūt, vienas pasimagindamas raustė ažuolus, kitas griovė kalnus, o trečias geležį minkė kaip tešlą.

Tokių milžinų kelios šeimos gyveno ir anapus Nemuno Mažonoje Lietuvoje. Vieni glaudėsi arčiau marių, bet nesivertė žvejyba, nes tokiam būtų reikėję vienoms pusryčiams bent keletą laivų žuvis. Jie buvo žemdirbiai kaip ir visa tauta.

Vieną tokią milžinų šeimą gyveno Ragainėje. Tai buvo šauni šeima; turėjo tris sūnus ir dukterį. Moteris vis labiau pakykusi: dukrelė mėgdavo į

savo skreistą susibraukti visą geležį buvo brangi, o jų milžinų — kirvis buvo nepaprastai didelis. Taip kelios šeimos galėdavo įsigyti vieną milžinišką kirvį. Bet ką reikė jiems kirvį numesti mylių mylias ir savo draugui paskolinti. Andai Ventės Rago milžinas, baigęs darbą, numėsdavo kirvį Nidos milžinam. Švečlės milžinas kirviu dalydavosi su septyniais, Viljūno ežero milžinai lengvai per vandenį vienas kitam paduodavo kirvį. Netoli Karaliaučiaus, Tolkienų, gyvenę milžinai pasidalydavo su Aismarių — Neringos gale — gyvenusiais savo draugais.

Pagal savo didumą turėjo ir savo namus ir savo valgius. Kartą Vilkaviškio milžinai užsikvietė svečiuosna pas save pajūrio milžinus. Padarė ir gėrimo: užmaišė visą ežerą puotai. Ką jie darydavo susiėję būrin ir įsigėrę, sunku apsaakyti.

Kartą milžinas kėlė vestuves ir kvietė savo kaimyną, didį miegalių ir mėgstantį social pavalgyti. Kai atėjo kviesliai, tai jis tik vieną akį pramerkė ir paklausė: ar bus ko užvalgyti.

— Žinoma, bus didžiausia puota. Jau šimtas vyrų tris dienas iš girios vedą vieną jautį, o tik ragai tematyti.

— Taip, bus, — atsakė milžinas ir, pravėręs abi akis, skubiai rengėsi vestuvėm.

Tai buvo seniai, seniai, anais gražiais laikais, kai pūtė marių vėjas, kai miškėliai ir kalneliai pasakojo senas senas mūsų krašto legendas.

MOKSLO NAUJIENOS

Nėra abejonės, kad atominės bombos panaudojimas eventualaus karo atveju atneš nepaprastai žiaurių rezultatų. Tiesioginiai bombų naikinimo vaisiai mums jau senokai žinomi, tačiau mokslininkai atranda vis naujų, netikėtų ir gan žiaurių pasekimių. Štai Atominės Energijos Komisija visiškai neseniai paskelbė, kad atominių bombų naudojimas gali ryškiai sumažinti berniukų skaičių. Mokslininkai pastebėjo, kad žmonės, kurie 1945 m. puolimo laiku gyveno Hiroshimoje ir Nagasaki, ar bent iki vieno kilometro nuo tų miestų, dabar susilaukia daugiau mergaičių negu berniukų.

Kadangi moterys paprastai ilgiau gyvena negu vyrai, tai atominis amžius, jei jis tikrai daugiau duotų mergaičių, būtų perstipriai moteriškas.

Dangoraižis kaip žaibolaidis
Aukščiausias pasulyje dangoraižis — Empire State Building

ding New Yorke — per 10 metų "sugavo" 226 stiprius perkūno trenksmus. Jis pritraukia žaibus už 10 mylių ir savo geležiniais griaučiais nuleidžia elektros srovę į žemę. Tarnautojams dangoraižio viduje nėra jokio pavojaus. Iš žaibų ilgiausiai, pusę sekundės, truko vienas labai stiprus 1937 m. Vienas žaibas kartais turi 58,000 amperų jėgos. Jo pakaktų patraukti 1.300 elektrinių motorų, kurie traukia požeminio susisiekimo traukinius, arba uždegti 170.000 lempų 40 vatų stiprumo.

Moteris su 114 F laips. temperatūra

New Yorko Memorial Hospital Centre, kaip praneša "The Journal of A.M.A.," pasitaikė vėžiui serganti moteris, kurios temperatūra trumpam buvo pakilus iki 114 F laipsnių, bet ji tokią aukštą temperatūrą atlaikė.

FORDO METINĖ APYSKAITA

Henry Ford II, Ford Motor Company prezidentas, padarė tokį metų užbaigos pranešimą: Ford Motor Company 1952 metais siekė vienu metu dviejų pagrindinių tikslų — vieną sulaukydama vadelėmis, kitą ragindama pentiniais.

Reikalavimai valstybės, siekiančios plėsti savo saugumą, iš vienos pusės ir gyventojų siekiamas taikus pastovumo privertė pasitempti visą mūsų organizaciją.

1952 metų pradžia mums buvo bent vienu atžvilgiu pažymėtina. Ji pasireiškė dideliu naujų Ford, Mercury ir Lincoln keleivinių automobilių ir Ford sunkvežimių išplitimu, kas buvo svarbi naujiena automobilių pramonėje.

Gamyba tačiau buvo suvaržyta vyriausybės kontrolių ir žeidžiančio plieno pramonės streiko. Net šiose aplinkybėse tačiau mes įstengėme pagaminti per milijoną keleivinių automašinių bei sunkvežimių ir 82,000 traktorių — tiek, kiek leido National Production Authority, bet ne pakankamai patenkinti paklausoms.

Parduodamoji vertė mūsų pramonės gynybos, neskaityant keleivinių automašinių ir sunkvežimių kariuomenei, 1952 m. buvo 12 kartų didesnė, negu metais prieš. Bendra dabartinė mūsų gynybos užsakymų vertė viršija 1½ milijardo dolerių.

Yra vilties, kad 1953 m. kontrolė gali būti sumažinta, ar ir panaikinta. Tai reikštų, kad mes galime artintis prie savo pokarinio tikslo ir tuo pačiu metu tarnauti laisvės reikalui.

Tai tikslas — duoti mūsų klientams geresnius gaminius žemesne kaina pilnos produkcijos ir laisvos konkurencijos atmosferoje.

Tokia situacija būtų sveikintinas reiškinys ateinančiais metais, kai mes švėsime Ford Motor Company įsteigimo 50 metų sukaktį.

"LIETUVIŲ DIENOS"

ILIUSTRUOTAS MĖNESINIS ŽURNALAS

leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, užsakytinai visiems.

"LIETUVIŲ DIENOS" duoda kiekviename numeryje per 40 puošnių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos.

"LIETUVIŲ DIENU" kiekviename numeryje skaitytojas ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletristikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo.

"LIETUVIŲ DIENOS" turi anglišką skyrių, parašai po nuotraukomis duodami abiemis kalbomis, todėl šis žurnalas prielaimas ir čia gimusiems bei kitataučiams.

"LIETUVIŲ DIENU" vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisuntus savo adresą. Metinė prenumerata 4,00 dol. Administracijos adresas: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

MANO DIDŽIAUSIAS NUSTEBIMAS

Tremtinės žodis iš Vokietijos

Indiana Harbor

Vienas vietos naujakuris neperseniai gavo iš Vokietijos laišką. Gavėjas prieš Kalėdų šventes buvo pasiuntęs laišką su keliais doleriais nepažįstamai našlei, 3 vaikų motinai, gyv. Memmingeno lietuvių stovykloje.

Laiškas įdomus ir vertas dėmesio. Jame rašoma:

"Mielas Tautietei ir gerasai Prieteliai!

Mano didžiausiam nustebimui gavome nuo Jūsų laišką ir dolerius. Džiugu ir graudu, nes dabartiniam gyvenime tai reikybė. Nors mane šis gyvenimas taip atbukino, kad ašara bevertė liko, bet Jūsų laiškas ir parama mums mane taip jausmingai paveikė, kad negalėjau neašaroti. Jau taip seniai likimo lemtis mane po lagerius tranko. Turėjau daug draugų, prietelių, o jiems išvažiuojant tiek gražių pažadų... bet tuo ir pasibaigė. Todėl lai nebūna jums nuostabu, kad Jūsų nuosirdumas mane ašaroti priverė. Tą laikraštį skačiau ir Tėvo Bernatono atsisaukimą... Ir nusprendėm, kad tai tik šauksmas tyruose. Nepavydėjau gaunantiems, nes tai vis buvo nuo draugų, pažįstamų, giminių, o aš nelaukiau, nieko ten pažįstamų neturiu. Nei ten, nei tėvynėje, nes mano saviškiai, mylėdami žemę, liko, o 1946 metais visus išsaudė, net 12 asmenų. Tai likimo ironija! Bet šiandien ir aš išdidžiai laikau savo rankoje Jūsų laišką ir dolerius, kurie Amerika kve-

pią... ir tai ne nuo draugų, ar giminių, bet nuo svetimo, tik mielo ir nuosirdaus mano Tautiečio Zemaičio. Nuostabu, kad ir Amerikoje dar yra dalelė nuosirdžių širdžių artimui, kai tuo tarpu aš buvau nuomonės, kad ten tik dolerio vergai gyvena, kurie tėvą motiną už dolerį parduoti galėtų. Ir tai manau, kad Jūs esate pirmas ir paskutinis mūsų geradaris. Mano "jaunimas" (trys sūnūs) vis manęs klausė, ką mums Kalėdų "Senelis" atneš. Melavau, bet žadėjau, nes žinojau ką gali jis mums atnešti, kada mamos saują tuščia, o iš gaunamos vokiečių pašalpos vos duona, bulvėms ir margarinui tužtenka. Bet Jūs, mielas prieteliau, nuo to melo išgelbėjote, nes jau šiandien jie drąsiai Jus tuo kalėdiniu "Seneliu" vadina ir klausia ar turi ilgą barzdą. Neužsigaukite, nes dar protingi jie nėra. Užteks to mano skundo ir prašau nesu-
prasti manęs klaidingai, kad aš Jus sugraudinti noriu, tuo labiau išnaudoti. Tik viena priminti norėjau, kad nebe Jums suprasti šiandieninio lagerio gyvenimą. Daug geriau, kuomet nešantysis butelį pieno ir baltos duonos kepalėlį po skvernu paslepia, nes perdaug pavydžių akių seka jį... Mano nuosirdžiausias dėkingumas Jums. Dieve, kaip sausiai skambėjo mano žodžiai, o kaip daug jausmo širdyje, todėl prašau, jauskite savo jausmais mano

dėkingumą Jums. Taip daug artimo melės Jūsų žodžiuose, nenusiskriauskite savęs, nes dažnai prieteliškas žodis ir tas sutinka... Esam kaimynai, esu aukštaitė nuo Rokiškio. Būkite malonus mums dar parašyti." Pasirašo Čermakienė.

Šiame laiške daug karčios tiesos parašyta. Iš tikrųjų mes per greitai pamiršome pasilikusiuosius, jog jie ne savo noru pasiliko. Jonas Eryvidis

LIETUVISKAI IŠ SV. PETRO BAZILIKOS

Vatikano Radijo stoties vadovybėje Naujų Metų proga po šv. Mišių, kurios kiekvieną šeštadienį ir sekmadienį būna transliuojamos iš šv. Petro bazilikos grotos, leido pasakyti pamokslą lietuvių kalba. Kalbėjo Tėv. Dr. J. Vaišnora MIC, patiekdamas ypatingai tėvynėje gyvenantiems padrašančių minčių, pradėdamas Naujuosius Metus. Tas pats kalbėtojas kalbėjo per Vatikano Radiją Naujųjų Metų išvakarėse.

Kun. prof. Dr. J. Navickas, šveicarijos lietuvių kapelionas, Kalėdų proga lankėsi Romoje ir dalyvavo Kūčiose lietuvių šv. Kazimiero kolegijoje.

Melbourne lietuvių kolonijos vaikų Pirmoji Komunija šv. Jono bažnyčioje East Melbourne. Vaikūiams Komuniją suteikė kun. P. Vasaris.

PAS AUSTRALIJOS LIETUVIUS

Australijos lietuvių atstovų III-sis suvažiavimas įvyko gruodžio 29-31 d. Adelaidėje. Dalyvavo 38 lietuviškų kolonijų atstovai. Suvažiavimas praėjo darbingoje nuotaikoje.

Dail. A. Rūkštelės paroda atidaryta gruodžio 30 d. Adelaidėje lietuvių parapijos salėje. Dail. A. Rūkštelė šiuo laiku švenčia savo 20-ties kūrybinio darbo sukaktį.

Tremties spaudos ir knygos paroda, suorganizuota III-jo lietuvių suvažiavimo proga, atidaryta gruodžio 29 d. Adelai-

dėje. Išstatyta nemaža tremtyje išleisti knygų ir kitų periodinių leidinių.

Atėitininkų suvažiavimas įvyko Adelaidėje gruodžio 30 d. Dalyvavo Melbourne ir Adelaidės atėitininkai sendraugiai. Be kitų enamųjų reikalų nutarta sušaukti Australijos lietuvių katalikų organizacijų ir kapelionų suvažiavimą Melbourne. Suvažiavimas - konferencija įvyks vasario mėn. Bus nustatytos katalikiškojo veikimo gairės ir išspręsti katalikiškos spaudos reikalai.

VEIKĖJAI MAŽI, DARBAI DIDELI

Baltimore, Md.

Sausio 11 šv. Alfonso parapijos mokykla suruošė metinį vakarą, kuris sutapo su prel. L. Mendelio 25 metų kunigystės jubilėjumi.

Kiekvienas programos dalykas šokių ar tokiu būdu priminė šias sukaktyves: dainose ir deklamacijose Prelatui skambėjo sveikinimo žodžiai; šokiuose jubilėjus buvo pavaizduojamas gyvais paveikslais; paskutiniame paveiksle, kuris ištiesai buvo pašvęstas šiai iškilmei, net mergaičių baltuteliai kostiumai, papuošti sidabrinės spalvos žibučiais, gyvai skelbė jubilėjaus mintį; Tėvų Komiteto dovana, 25 sidabriniai pinigai, taip pat simboliškai vaizdavo jubilėjų: pačioje pabaigoje, aptemę scenos šviesmos, gilumose visų akimis atsiskleidė jubilato portretas.

Visa programa susidėjo iš 12 dalykų. Ji buvo taip sutvarkyta, kad kiekvienas mokyklos skyrius, pradėdamas vaikų darželio mažučiuokais ir baigiant aštuntosios klasės mokiniais, parodė ką nors savo. Taigi pasirodė ne paskiri vaikai, bet visa mokykla.

Tik atsidarius senai, pagal nustatytą planą ėmė rikiuotis mokyklos choras — 65 berniukai scenoje ir 65 mergaitės prieš sceną. Su pasigėrėjimu stebėjome, kai labai tvarkingai prieš mūsų akis išaugo visas choras, tarytum didelis gyvas paveikslas. Nuskambėjo tautiniai himnai, viena sveikinimo ir viena religinė giesmė.

Gražus buvo "Jubilėjaus Pyragas". Bereniukai kepėjų kostiumuose judėsiškai vaizdavo pyrago kepimą, o mergytės jo papuošimą. Pagaliau šokėjos susibūrė į gyvą paveikslą — iškilmų pyragą, kurio viršuje viena mergytė grakščiai laikė jubilėjaus metų skaičių — 25.

Iš kitų dalykų išsiskyrė du šokiai: "Jubilėjaus karalaitės", pašoktas 4 skyriaus mergaičių, ir "Jubilėjaus džiugavimas", pašoktas 6 skyriaus berniukų. Abiejuose šokiuose kostiumai buvo paprasti, bet tikrai skoningi ir judesiai grakščūs, dailiai išreiškė šokių mintį.

Taip pat atskirai reikia paminėti balėto dalykėlis, kurį išpildė mokinė Antonija di Marco. Iš viso ko buvo matyti geras šokėjos pasiruošimas ir gabumas.

Visą programą atbaigė "Pasveikinimas", supintas iš dainavimo, muzikos, šokių ir dekla-

Baltimore, Md.

macijos. Šį dalyką atliko didelis vaidintojų skaičius. Trys mergytės, vaizduojančios dieviškąsias dorybes, Tikėjimą, Viltį ir Meilę, padėklamavo ju biliatui sveikinimus, kuriuose buvo išreikšta šių trijų dorybių reikšmė kunigo gyvenime.

Mokyklos Tėvų Komiteto vardu Prelatui pasveikino Mrs. Porterą angliškai ir Al. Radzius lietuviškai. Jubilatas nuosirdžiai padėkojo ir drauge pareiškė, kad išeitį simbolinę 25-ųjų sidabrinų dolerių dovaną jis skiria Seserims Kazimierietėms, dirbančioms dideli darbe Bažnyčiai ir mūsų Tėvynei. Jubilatas dar pridėjo, kad mūsų mokyklos puikus sutvarkymas yra sesers Anunciatos vadovavimo ir jos seserų padėjėjų pasišventimo vaisius.

Į šį vakarą idėjo labai daug darbo tiek seselės auklėtojos, tiek vaikūčiai. Darbas atlygintas su kaupu: pilna salė svečių turėjo daug džiaugsmo, pati mokykla gražaus pelno, o vaikūčiai atliko didelį visuomeninį uždavinį ir gavo nieku nepavarduojamą drausmingumo pamoką.

ROCHESTER, N.Y.

— Vasario 16 dienos minėjimas įvyks sekmadienį, vasario 18 d., 3 val. p.p. parapijos salėje. Programoje numatytas choro ir solisčių koncertas. Minėjimą, kaip ir kiekvienais metais, taip ir šiemet rengia ALT skyrius.

— Nauja Rochesterio lietuvių bendruomenės valdyba. Neseniai įvykusiame AL Rochesterio Bendruomenės apyskaitiniame susirinkime išrinkta valdyba iš Petro Bliudninko — pirm., ir narių: Norkienės, Pov. Šlapelio, Stasio Ilgūno ir Alf. Džiakono. Pirmas šios valdybos gražus žygis — tai N. Metų suruošimas, kuris savo gražiai papuošta sale labai derinosi laiko dvasiai.

— Klaida ar pasityčiojimas? Neseniai išleistame Pasaulio Lietuvių žinyne (257 psl.), kur tarp smulkių klaidų ir netikslių informacijų, atspausyta, kad Feliksas ŠLAPELIS yra "D.L.K. Gedimino draugijos pirminkas." Felikso Šlapelio pareiškimu, jis šiai komunistų valdomai organizacijai niekad nepriklausęs ir nerandęs

Su šiuo ženklu nugalėsi

Šiuos žodžius ant savo vėliavos anais lakais buvo įrašęs Konstantinas Didysis. Juos gyvai mums priminė šv. Alfonso Jėzaus Vardo Brolijos metinė iškilmė sausio 11 d. Tą dieną šv. Alfonso bažnyčioje per šios Brolijos pamaldas buvo įteikti kryžiais tiems Brolijos nariams, kurie bent 10 kartų per metus priima mėnesinę šv. Komuniją. Iškilmei pritaikintame pamokslė kun. prel. L. Mendelis kalbėjo apie kryžius, kaip stiprybės ir pergalės ženklą. Jis šią Broliją išaugino, sudausminė ir ją labai brangina. Dėlto jo žodžiai buvo pilni meilės kaip tėvo, dvelkė vidaus karščiu kaip uolaus kunigo ir skambėjo audringu iškalbingumu kaip pasišventusio misionieriaus. Kryžiai įteikti 112 narių, iš kurių 16 buvo lietuviai naujakuriai.

Šiuo laiku Jėzaus Vardo Brolija turi 170 narių. Jai vadovauja: Juozas Kašinskas — pirminkas, Kazimieras Jukšta — vicepirm., Antanas Strazdas — sekretorius, Kazimieras Vilčinskas — maršalka ir Feliksas — išdininkas. Dvasios vadas — kun. Juozas Antoševskis. P. K.

Pavasarių vyšnių sode

Zolynai žaliavo,
O rudenį nuo šermukšnių
Sodai raudonavo.

Jau aš jauna dūsaudama
Vaikščioju takeliais,
Pasiėmus už rankelių,
Su mažais vaikėliais.

Ir parėjo mano vyras
Iš karčiamos girtas,
Muša bara mane jauną
Ir priėmyn ieško.

O rudenį nuo šermukšnių,
Sodai raudonavo,
Nuo pjokio bernužėlio
Širdelė dėjavo.

Oi, vaikėlai mažutėliai,
Kur mum pasidėti!
O kur mumi pasidėti
Nuo vargų ir bėdų.

(Padainavo Ona Menčienė-Pauškaitė.
Užrašė J. Mitkus).

AMSTERDAM, N. Y.

"Ragnytė Našlaitėlė" vaidinimas buvo gražiai pastatytas lituanistinės mokyklos mokinų, vadovaujant mokyt. Lekutienei, Petruškevičienei ir Miškiniai. Taip pat įdomūs gyvieji paveikslai ir muz. Olšausko išmokytos dainos sudarė garšau įspūdį. Tenka pasidžiaugti, jog Amsterdame visi tremtinių vaikai ir keletas čia gimusių stropiai šią lietuviškos mokyklą lanko.

Šv. Kazimiero parapijoje pereinamas metais buvo 43 krikštai, 11 sutuoktųjų ir 25 laidojimų. Per metus pajamų turėta \$30.639.89. Nors visa eilė pagerinimų buvo padaryta, bet pajęgta visas sąskaitas apmokėti ir parapija jokios skolos neturi.

Vaidinimas "Šilkiniai pančiai" ir koncertas įvyks vasar-

rio 1 d. Jį rengia šv. Kazimiero choras, vadovaujant J. Olšauskui. Visi amsterdamičiai yra lietuviškų vaidinimų ištroškę, todėl manoma, jog salė bus perpildyta.

Brooklyno Vyrų choras, vad. M. Ljuberskio, atvyksta į Amsterdamą vasario 22 d. dalyvauti Vasario 16 paminėjimo iškilmėse. Su dideliu susidomėjimu laukiama šio choro pasirodymo. Minėjimi kalbėtojas pakviesti dr. Vyt. Majauskas ir J. Miškinis. Bažnyčioje rengiamos taip pat specialios pamaldos.

Dr. Vyt. Majausko sūnus pakrikštytas per Kalėdas Algimanto Eduardo vardais.

Amerikos Lietuvių Klubas turėjo savo metinį susirinkimą ir puotą sausio 11 d.

Kest. B.

NEW HAVEN, CONN.

Pavykęs BALFO rūbų vaju. Lapkričio mėn. ir gruodžio pradžioje mūsų kolonijoje vyko Balf rūbų rinkimo vaju. Surinkta tremtyje esantiems tautiečiams daug gerų, šiltų rūbų. Į BALFO centrą pasiūsta viso 2,000 svarų. Didelė padėka priklauso mūsų kleb. kun. E. A. Gradeckui ir vikarui kun. A. Zanavičiui, kurie paskatino parapijiečius prisidėti prie šio svarbaus darbo ir aukoti rūbų. Padėka priklauso ir visiems lietuviams, kurie savo darbu prie šio vajuos pirsidėjo arba paauroko rūbų, bei komisiškai, kuri taip tvarkingai ir sumaniai visą darbą pravedė.

Kalėdų šventės mūsų parapijoje praėjo labai pakilioj nuotaikoj ir iškilmingai. Piemenėlių mišių išklausti prisirinko

pilnutėlė bažnyčia. Kleb. kun. E. A. Gradecko nuosirdūs sveikinimai ir linkėjimai bei trumpos, bet įspūdingas pamokslas visus sujaudino ir ne vieną perkėlė į Lietuvą, kur jaunystėje šventė Kalėdas. Parapijos choras, vad. A. Rosseli, giedojo kalėdines giesmes ir iškilmingas mišias.

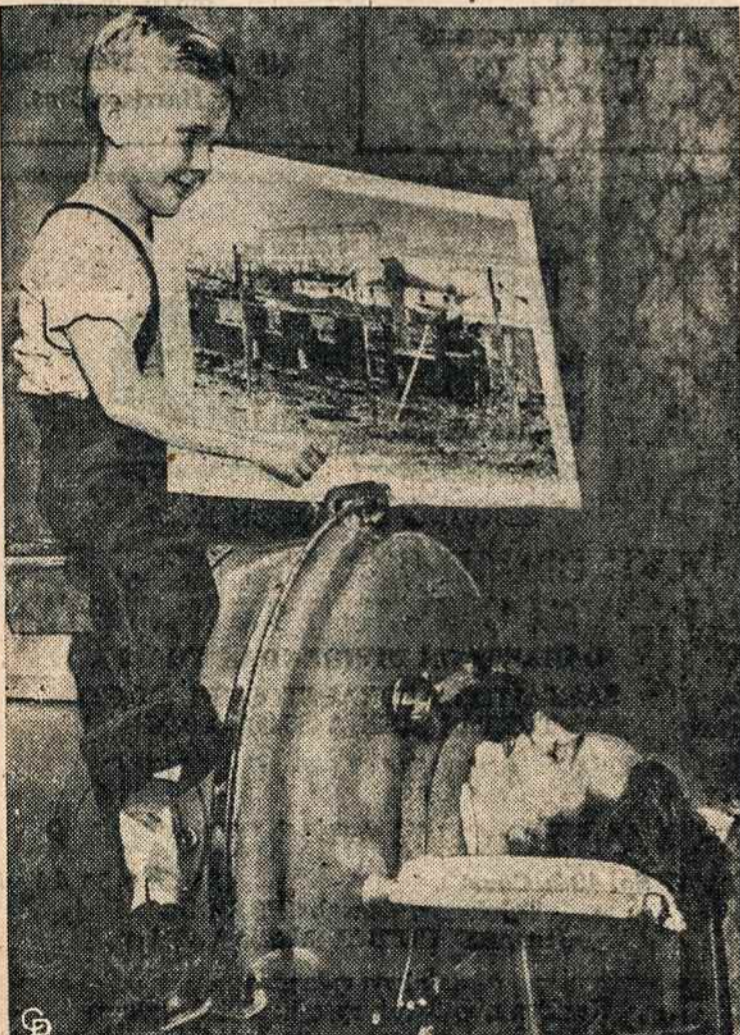
Pradedant naujus metus prisimename, kad praėjusiais metais buvo nuveikta daug gražių darbų mūsų parapijos, labdaros ir Lietuvos laisvinimo naudai. Linkėtina, jog ir šiais metais vėl visi vienybėje dirbtume savo parapijai, apie kurią sukasi visas mūsų veikimas, vargančiųjų naudai ir pavergtos tėvynės laisvinimo bei kultūrinį sritį.

"Darbininko" Administracijoje galima gauti šių knygų:

- J. Prunskis, PRIE VILTIES KRYŽIAUS, 144 p. — \$1.50
- Nelo Vian, ŠV. ANTANAS PADUVIETIS, vertė A. Vaičiulaitis, 145 p. \$1.00
- Prel. P. M. Juras, PRANASYSTĖ APIE PASAULIO PABAIGĄ, 110 p. \$1.00
- V. Augustinas, TĖVYNĖ LIETUVA, — Lietuvos vaizdų albumas. \$5.00
- V. Biržiška, VYSK. MOT. VALANCIAUS BIOGRAFIJOS BRUOŽAI, 100 p. 1.00
- Axel Muthe, SAN MICHELE KNYGA, I dalis, 325 p. 2.50
- II dalis, 308 p. \$2.50
- S. Kolupalla, NEMUNAS, 237 p. \$2.50
- I. Simonaitytė, AUKŠTŲJU SIMONIŲ LIKIMAS 437 p. \$3.50
- G. Da Fonseca, MARIJA KALBA PASAULIUI, 264 p. 2.00
- LIETUVIŲ ARCHYVAS, Bolševizmo Metai, 150 p. \$3.00
- H. Mačiulytė-Daugirdienė, TAUPIOJI VIREJA, 150 p. 2.00
- A. Tyruolis, KELIONE, 126 p. \$1.20
- J. Gailius, SUSITIKIMAS, 155 p. \$1.50
- A. Gervydas, UŽ SPYGLIUOTŲ VIELŲ, 211 p. \$2.25

DARBININKAS

680 BUSHWICK AVE., BROOKLYN 21, N. Y.

Mrs. Mary Kitzmiller, 27 metų, susirgusi polio liga, guli geležiniuose plaučiuose. Sūnus Jimmy, 5 metų, motinai rodo atvaizdą statomam namui. Kaimynai, patyre, kad ją išliko nelaimė, sudėjo plūnigo namams pastatyti (Park Ridge, Ill.).

AŽUOLŲ OKTETO KONCERTAS

Gražus koncertas. Ažuolų okteto, vadovaujamo Julijaus Kazėno, koncertas sausio 11 d. lietuvių salėje buvo tikrai geras. Jei kiek sunkiau pradžioj sekėsi sudainuoti šimkaus "Rudenėlis", Vasiliausko "O dalele," Sarkos "Tušti paliktieji namai", tai vėliau įsidainavęs oktetas ypač su pasisekimu dainavo įvairius operinius dalykus. Nepaprastai geros formos šiame koncerte buvo solistės Juzė Krištolaitytė ir Aldona Stempuzienė, ypač pirmoji. Tiek jų solo arijos, tiek duetai kėlė klausytojų ovacijas. Pianinu solistės ir oktetai palydėjo muz. Regina Brazaitytė, Clevelando lietuvių visuomenės mėgiamoji akompaniatorė. Programos pabaigoj buvo duota Offenbacho "Hoffmano pasakų" Barkarolė, kurią atliko J. Krištolaitytė, A. Stempuzienė, R. Malcanaitė, A. Sagienė ir Ažuolų oktetas. Koncertą surengė Balfio 55 skyrius. Koncertą su pasisekimu ir apdairiai tvarkė S. Laniauskas. Pabaigoj į sceną buvo iškvietas tylius, bet didžiai uolus Balfio 55 sk. pirm. V. Amšiejus, kuriam publika sukėlė ovacijas. Jos prisirinko pilnutėlė salė— buvo išparduoti visi bilietai.

Bendruomenės apylinkės valdyba sausio 11 d. lietuvių salėje, buvo sušaukusis pasitarimą ekonominiams klausimams. Iz. Samas padarė pranešimą, kuriame išskėlė įvairių verslų pelningumą ir tai pailustravo gyvais pačių Clevelando lietuvių pavyzdžiais. Jie turėtų skatinti ir kitus lietuvius, ypač naujai atvykusius, nedelsiant imtis pelningųjų verslų. Nuo to daug laimėtų ir tautinis lietuvių reikalas, nes jį visų pirma parems tik patys lietuviai. Todėl lietuviai taip pat turėtų ir remti tik savus. J. Daugėla pranešė apie komisijos darbą, kuriai yra pavesta tirti

Waterbury, Conn.

"Rūtos" draugijos susirinkimas įvyko sausio 4 d. šv. Juozapo par. naujosios mokyklos svetainėje. Buvo padaryti praėjusios pusmečio veiklos pranešimai. Taip pat atliko draugijos priesaiką nauja narė Ona Mikaitis. Praėjusiais metais draugiją įstojo nemaža naujų narių. Būtų gera, kad visos lietuvių jstotų į šią draugiją, kuri rūpinasi tautos ir katalikiškaisiais reikalais. Į valdybą 1953 m. išrinktos pirm. M. Digmienė, vicepirm. V. Zukauskienė, prot. rašt. U. Laidinskienė, fin. rašt. Ph. Maton ir jos pagalbininkė N. Jesutis, išdin. J. Juozapavičienė, duoklių rinkėja E. Vaikienė, išdo globėjos — V. Zukauskienė ir I. Bukauskas, ligonių lankytoja U. Morkienė, knygų peržiūrėtojos — M. Zailiskas ir M. Kazlauskas. M. A. D.

JAV aviacija sprogdina priešų pozicijas kalnuose

CLEVELAND, OHIO

keliamą Lietuvių Namų sumanyimą. Daugumas pasisakė už tai, kad šis reikalas tegali būti svarstomas tik kontakte su dabartinių Lietuvių Klubu namų vadovybe, nes Clevelando lietuviams tereikia tik vieno namų. Kelta mintis, kad naujai atvykusiems reikėtų įsigyti dabartinių namų šėrų. Susirinkimas pritarė ekonominiams lietuvių susiorganizavimui prie Lietuvių Bendruomenės. Bendruomenės apylinkės valdyba paprašyta šiam reikalui paruošti tam tikrą planą. Pasitarimas buvo gyvas ir gausus. Jam vadovavo apylinkės valdybos pirm. St. Barzdukas.

Metinis Liet. Bendruomenės apylinkės susirinkimas šaukiamas sausio 18 d. 11:30 val. lietuvių salėje šia darbų tvarka: 1. susirinkimo atidarymas, 2. prezidento rinkimas, 3. apylinkės veiklos plano svarstymas ir priėmimas, 4. tautinio solidarumo įnašų nustatymas už 1953 m., 5. einamieji reikalai, 6. susirinkimo uždarymas.

PHILADELPHIA, PA.

Veikia L. B. radijas

Lietuvių Bendruomenės radijo valandėlė veikia kas šeštadienį, 4:30 iš radijo stoties WTEL. Sausio 7 d. buvo kvietimas radijo valandėlei tvarkyti ir vesti susirinkimas. Išsiaiškinta kai kurie klausimai ir pasirašyta sutartis 13 savaičių. Radijo valandėlei tvarkyti išrinkta komisija iš K. Ostrausko, Dr. J. Puzino, kun. St. Railos, B. Dirmausko ir E. Šaulytės. Lietuvių Liberty Bankas pirmasis sutiko paremti tą naują valandėlę, apmokėdamas 3 valandėles. Jei ir kiti taip parems, tai programa išsilaisvins, išaugs, sustiprės ir visiems bus naudinga.

Lietuviški vakarai. "Lietuviški vakarai" vėl prasidėjo veikti prie šv. Kazimiero par. kiekvieną penktadienį 7 val. vak. Visi jaunieji raginami neapleisti taip svarbių Lietuviškų Vakarų, kuriuose galima lietuviškai pasijausti, išmokti ir auklėtis. Pirmosios Lietuviškų Vakarų dalyvės pažymėtinos sesutės Viktorė ir Aldutė Alekšaitės. Juody uolios studentės, veiklios lietuviškos Aldutė, tik baigė pirmuosius kursus ypatingo Graill suvažiavimo, kurie buvo Ravenhill Academy. Jos sesutė gavo stipendiją ir studijuoja Temple universitete.

Mirusieji. A. a. Vaitiekus Jusaitis, Darby, Pa., atsisakė su šiuo pasauliu po trumpos ligos sausio 9 d. Velionis buvo ilgametis ALRK Susivienijimo 10 kp. sekretorius ir uolus veikėjas. Palaidotas sausio 12 d.

Susirinkime turi teisę dalyvauti visi Clevelando mieste ir jo priemiesčiuose gyvenę lietuviai, sprendžiamą balsą turi sukakę 18 m.

Liet. Bendruomenės apylinkės valdyba, susitarusi su Lietuvių Radijo Klubu vadovybe, organizuos radijo programą Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo šventės 35 metų sukakties minėjimui.

J. Stempuzis yra paskirtas antruoju Lietuvių Bendruomenės atstovu prie Clevelando Internacionalinio Instituto, kuris domisi atskirų tautų menu ir rūpinasi kultūrinu tautybių bendradarbiavimu.

Liet. Bendruomenės apylinkės valdyba pakartotinai prašo visus lietuvius sumokėti tautinio solidarumo mokestį už 1952 metus (1 dol.), nes pinigai labai reikalingi apylinkės veiklai.

V. Rociavičius, Spaudos Kiosko vedėjas, yra Lietuvių Enciklopedijos atstovas Clevelande, tai jį visais enciklopedijos reikalais visi prašomi kreiptis. A. V.

GRAZI MASACHUCH SEIMA. Iš dešinės į kairę stovi proseneliai Harry ir Genė Masachuch, jų žentas J. Baleišis. Sėdi iš kairės į dešinę senelė Jane Baleišis su anūku Aleksandru (2 m.), jų žentas Aleksas Kasakas su sūnum Richardu (3 metų), dukte Elena Kasakas su dukrele Elena (6 mėn) ir senelė Zuzana Kasakas, Alekso motina. Visi trys vaikučiai neseniai pakrikštyti Angelių Karalienės parapijos bažnyčioje. Proseneliai turi apie 60 metų ir veda didelį biznį New Yorke.

BAYONNE, N. J.

Aukos lietuviams Vokietijoje

Kun. J. Pragulbicko dėka surinkta arti \$30 iš mūsų parapijos Maldos Apaštalavimo skyriaus narių sušelpi Augustadorfo Vargio Mokyklos lietuviams mokiniams Vokietijoje. Gautas padėkos laiškas su mokyklos vedėjo ir sušelpių mokinių parašais.

Be to, mūsų parapijos šv. Rožančiaus draugija paaukojo \$20 Vokietijoje esantiems lietuviams ligoniams sušelpi. Prie šios sumos pačios narės dar iš savo pusės pridėjo \$11 tam pačiam tikslui.

Iškilmingos laidotuvės

Sausio 9 d. po trumpos ligos mirė viena iš seniausių ir veikliausių mūsų parapijiečių — Magdalena Kiverienė. Ji buvo taip pat viena iš didžiausių tėvų marijonų geradarių. Lai-

dotuvės įvyko sausio 12 d. šv. Mykolo par. bažnyčioje atliktos 6 šv. mišios. Gedulingas pamaldas atlikė marijonas kun. A. Jagminas, MIC, — Romos marijonų prokuratorius, asistuojant 2 tėvams marijonams. Šv. mišias taip pat atlikė už velionies sielą tėvai marijonai iš Marianopolio — S. Saplis, F. Skruodenis, P. Baurauskis ir B. Vaišnora. Be to, už velionę šv. mišias atlikė mūsų parapijos klebonas kun. M. Kemėžis. A. a. Magdalena Kiverienė buvo palaidota šv. Vardo karpuose, Jersey City, N. J.

Sausio 3 d. įvygo laidotuvės ir mūsų parapijiečių, Prano Paulausko ir Vlado Vilkelio. Abu palaidoti šv. Kryžiaus kapuose N. Arlingtone, N. J. Vik.

PATARIMAS SENOJO ST. NICK IR JO MEGIAMIAUSIO BENDRADARBIO

SENASIS ST. NICHOLAS TARIASI SU SAVO BENDRADARBIU MR. EUGENE KLYCZEK ŠIO OFISE 1542 HALSTED STREET, CHICAGO HEIGHTS, ILLINOIS

Tas linksmas seniukas, taip išmintingai mokąs apsipirkti Kalėdoms, nepažeisdamas biudžeto, su savo mėgiamiausiu bendradarbiu Mr. Eugene Klyczek, president of Citizen's Federal Savings and Loan Association in Chicago Heights, Ill., pataria kiekvienam galimai greičiau prisidėti prie jų greitai augančio Kalėdų Taupymo Banko.

Jis štai kaip veikia. Kai Jūs tampa klubo nariu, Jūs padėdat kiekvieną savaitę iš savo savaitinio uždarbio į specialią Jums atidarytą sąskaitą. Suma yra tokia maža, kad Jūs vos pajusit skirtumą. Bet kai ateis Kalėdos 1953 m., Jums bus duotas labai žymus čekis išleisti, kaip tik Jūs norėsite, kad būtų Jums užtikrintos labiausiai laisvos nuo piniginių rūpesčių Kalėdos, kokias tik Jūs, kada turėjote.

Tad Santa's asmeniški patarimai visiems — aplankykite Mr. Eugene Klyczek Chicago Heights. O jeigu Jums patogiau, parašykite jam, ir jis atsiųs Jums visas smulkiškas apie įstojimą į Kalėdų Taupymo Banką. Kuo greičiau įstosite, tuo didesnį gausite išlaidoms čekį.

CITIZENS FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1542 HALSTED ST. CHICAGO HEIGHTS, ILL.

EARN AND SAVE

All Accounts Insured Federally up to \$10,000

CHICAGOJE IR APYLINKĖSE

• Geografo A. Bendoriaus

parašytas veikalas "Lietuva", gausiai iliustruotas jau baigiamas "Suduvos" spaustuvėje rinlti ir greitai pasirodys knygų rinkoje. To veikalas jau seniai buvo laukiama. Jis ypač bus naudingas mokykloms.

• Dainavos ansamblis, diri-

guojamas muz. A. Sodeikos, uoliai repetuoja, rengdamasis naujam koncertui apie Velykas. Choro nenuilstamą vadovą yra Alb. Dzirvonas. Po praėjusių metų koncerto New Yorke choras vis dar spaudžiamas didelių nuostolių.

Telephone: DEARBORN 2-0819
TO PLACE HELP WANTED ADS.
Ask For Ad Taker

Help Wanted Male

TOP WAGES TO TOP MEN

- PRESS OPERATORS
- FOLDERS
- SPOT WELDERS
- SHEAR OPERATORS
- TOOL & DIE MAKERS

Permanent employment. Outstanding opportunity to work in new modern plant. Clean new equipment & modern lighting. Paid vacation. Paid holidays. Paid insurance and hospitalization. Pain pension plan. Apply in person.

Ask for Mr. Stikling

Advertising Metal Display Corp.
4620 W. 19th, Cicero, Ill.

VYRAI

REKALINGI TUOJAU KAIP

DIE SETTERS

Puikios darbo sąlygos. Nelaimingų atsitikimų ir sveikatos draudimas. Apmokamos atostogos.

WILSON - JONES CO.

3300 FRANKLIN BOULEVARD

500 North

3300 West

Help WantedFemale

MERGINOS - MOTERYS

tuoju reikalingos kaip Punch Press Operators. Puikios darbo sąlygos. Sveikatos ir nelaimingų atsitikimų draudimas. Apmokamos atostogos.

WILSON - JONES

3300 W. Franklin Blv.

500 N. - 3300 W.

Display

GERIAUSI LINKEJIMAI IR TURTINGU

1953

VISIEMS MŪSŲ LIETUVIAMS DRAUGAMS

International Brotherhood

of ELECTRICAL WORKERS LOCAL NO. 134 49 N. OGDEN

CLERK - TYPIST

LIGHT TYPING GENERAL OFFICE WORK

For Our Shipping Dept.

NO EXPERIENCE NECESSARY

5 Day Work

Free Hospitalization

& Life Insurance

PROGRESS TAILORING CO.

532 S. Troop

4th Floor. Near Racine

& Harrison Bus.

"SERVING YOU SINCE 1922"

KVIEČIAME TAUPYTI PINIGUS PAS MŪS PER 1953 METUS

DABARTINIS DIVIDENDAS YRA 3%

SĄSKAITOS APDRAUSTOS IKI \$10,000

TURTAS SIEKIA \$6,000,000.00

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court CICERO 50, Illinois

Telefonas: TOWNHALL 3-8131

JUOZAS GRIBAUŠKAS, Vedėjas

Istaigos valandos:

Kasdien nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro

Pirmadienį iki 8 val. vakaro, šeštadienį iki 1 val. po pietų.

Trečiadienį uždaryta visą dieną.

SPORTAS

SPORTAS PASAULYJE

Bob Richards ir vel pasiekę 15' aukštį suolyje su kartimi. Nuvykę į Dortmund, Vokietija, dalyvavo lengvosios atletikos varžybose ir pasiekę 15'1". Po savaitės, dalyvavimas Washingtono įvykiuose lengvosios atletikos varžybose jis vėl persoko 4.50 m. Tuo jis jau 30-tą kartą pasiekė minėtą augštį.

Tape profesionalais tenisininkais, garsieji australai Sedgman ir McGregor po savo debiuto Los Angeles mieste, atvyko į New Yorką ir čia 2 dienas rungsi. Sedgman žaidė prieš profesionalų meistrą Jack Kramer ir abu laimėjo po vienas rungtynes; Pancho Segura žaidė prieš antrą australietį ir ji nugalėjo abu kartus. Dvejetainis varžybos baigėsi lygiomis: šeštadienį susitikimą laimėjo amerikiečiai, gi sekmadienį australams pavyko revanšas.

National Conference rinktinė laimėjo prieš American conference rinktinę kasmet pravedamose rungtynėse tarp šių amerikiečių futbolo profesionalų grupių, kurios sudaro nacionalinę futbolo lygą (NFL). Rungtynės, kurios įvyko Los Angeles, pasibaigė vakariečių naudai 27-7.

Už New York Yankees žaidėjas J. Mize laimėjo Babe Ruth trofejų, kuris kasmet skiriamas per pasaulines pirmenybes (World Series) geriausiai pasirodžiusiam beisbolo žaidėjui. — Garsusis japonų plaukikas Furuhashi nutarė iš aktyvaus sporto pasitraukti.

SACHMATAI

P. Tautvaiša, laimėdamas 1952 Illinois open pirmenybes, įpyne į savo pergalių vainiką naują ir gražų laimikį. Šias pirmenybes, kaip ir peirnai, jis laimėjo su tokia pat pasekme, būtent 5 1/2 - 1/2.

Stai Tautvaišos laimėjimai Amerikoje: 1949 m. I v. Bostono City pirmenybėse, 1950 m. II v. Massachusetts State p-bėse, I v. Fector Mem. Tourm., Chicagoje, 1951 m. I v. Chicago City p-bėse, I v. Illinois open p-bėse, 1952 m. II v. Chicago City p-bėse, III v. Transmississipp p-bėse, I v. Illinois open p-bėse.

P. Vaitonis, Kanados meistris, pakviestas vesti savaitinį "Chess" skyrių į dienraštį "Hamilton Spectator." Pirmas Vaitonio "Chess" skyrius pasirodė sausio 10 d. 1952.

The Correspondence Chess League of America pakėlė Kazį Merkį iš A klasės į aukščiausiąją AA klasę. Tą ji lyga Amerikos žaidėjų skirsto į 6 klases, būtent: AA, A, B, C, D ir E.

Olandijos valstybinės komandos dalyvis Stumpers, atvykęs mokslo reikalais į MIT, šiuo metu lošia I lentoj už Cambridge Rockets komanda. Jis papasakojo švedų šachmatininkų gerus atsiliepimus apie mūsų meistrą P. Vaitonį, tuo laiku gyvenusį Svedijoje.

Columbia Univ. komanda laimėjo Intercollegiate Tournament, surinkusi 25-3 taškus. City College ir Toronto Univ. dalinosi po 16 1/2 - 11 1/2. Pennsylvania ir Clevelando Western Reserve po 16-12, Brooklyn ir N. Yorko Univ. po 15-13, kiti mažiau.

Argentinos Sachmatų Federacija siūlo sudaryti revančo matčią, Buenos Aires mieste, tarp Najdorfo ir Reshevskio. Panašu, kad šis matčas įvyks prieš birželio mėn., nes iki šiol dar nėra gauta Sovietų atsakymo į pasiūlytą matčią Reshevskis-Keres ir komandinės rungtynes su Sovietų S-ga, New Yorke.

Akademinio jaunimo rugy rungtynėse Italijos rinktinė nugalėjo anglus rezultatu 5:3.

Australijoje šiuo metu iškilo naujas sporto žvaigždė — John Landy. Jis praėita vasarą dalyvavo olimpinuose žaidimuose, tačiau tuomet dar nebuvo ypatingi gerų formų ir todėl jam nepavyko medaliu laimėti. Tačiau dabar 2 savaitę bėgyje jis pasiekė 2 nepaprastai geras pasekmes 1 mylios bėgime. Pirmą kartą jis tą distanciją nubėgo per 4:02.1, gi kiek vėliau jis mylią sukūrė per 4:02.8 min. Manoma, kad jam gali pavykti pasiekti pasaulinį rekordą šioj distancijoj.

I Rusiją nuvykę svedijos čiuožėjai turėjo nusileisti nepaprastai greitėmis šeiminkams, kurie švedus visose distancijose nugalėjo. P. V.

ISNOMUOJAMI

šviesūs kambariai be centrinio apšildymo. Priinama kaina. Frank Vaitukaitis 403 Chauncey St.

ABRAMS

228 Broadway, Brooklyn, N. Y. (kampus Roebing St.), pirmiau buvo 391 Grand St., Brooklyn, N. Y., kuris jums maloniai patarnavo per 30 metų, skelbia

Viduržemio išpardavimą pilnai aptarnaujanti vyrai ir moteris. Geriausios vilnos paltai ir kostiumai, naujausio šilko suknelės ir kt. Dydis 12-20; 36-50. Ateikite su šiuo skelbimu ir gausite 10% nuolaidos. Mes kalbame lietuviškai. Tel. EV. 8-6856

Investuokite į MUTUAL FUNDS. Informacijai reikalau kreipkitės į atstovą: ALFONSA MAZEIKA, c/o Ira Haupt & Co. 111 Broadway, Room 515, New York 6, N. Y. Members New York Stock Exchange, Tel. WO 4-6000

INCOME PROP SALE

YONKERS (198 Park Hill Ave.) 3 krautuvės, plytu-akmenų ir rėmų apartamentų namas gražiai 2 akru skylyje. 11 butų (1-2 1/2, 3-3 1/2, 2-3 1/2, 3-4-ju, 1-4 1/2, 1-5 kamb.). Aštrų sildomas, su visais pagėrinimais. Pajamos \$7,638. Išlaidos \$5,200. Grynas pelnas \$2,400. Patogi vieta — arti visa kas. Parduodama tik už \$32,000. Platesnei informacijai apžiūrėk arba kreipkis: ANGELA ABATO 510 McDonald Ave., Brooklyn Tel. GE 5-1818

Display

"His Mother's Promise" RELIGIOUS DRAMA PROFESSIONAL PLAYERS Opens February 14 Performances for Children Saturday Matinee, 2.30 P.M. Feb. 14, 21, 28; Mar. 7, 14, 21, 28. Children's tickets—50 cents. Performances for Adults Sunday Matinees, 2.30 P.M. Feb. 22; Mar. 1, 8, 15, 22, 29. Sunday evenings, 8 P.M. Feb. 22; Mar. 1, 8, 15, 22, 29. Tickets for Adult Performances \$1.00, \$1.25, \$1.50. All Seats Reserved. For reservations call: SHERWOOD 2-8819—SHERWOOD 2-2172. For groups of 25 or more special rates at Adult Performances. Write to: St. Boniface Auditorium Cor. Main and Slater Streets Paterson, N. J

Help Wanted Male or Female

SUKUOTOJAS — VYRAS AR MOTE-RIS. Kreiptis tik patyrusiems. Nuolatinis darbas. Geras atlyginimas — trumpos darbo valandos. Geros darbo sąlygos. JOHN and SAL 6219 Bay Parkway, B'klyn Tel. BE 2-0008

WORKERS FOR NEW, MODERN NURSING HOME Nurses, Aides, Orderlies, Office, Kitchen, Porters, Meals included. Apply: 225 E. 234th St. Bx., opposite Woodlawn, 1 block west of Katonah Ave.

PORCELANO AUKSINTOJAI, PUSKEJAI, BANDERS, EMALIUTOJAI, patyrę prie lempų. Pastovus darbas, geras atlyginimas. Malonios darbo sąlygos. Kreiptis WILMAR Co. (141st St., ir So. Blvd. Bx.) Telef. CY 2-0682

Help wanted—Mate

SHIP REPAIR ANGLESMITHS LOFTSMEN ROLLMEN AND PRESSMEN

BETHLEHEM Steel Co. Shipbuilding Division 3075 Richmond Terrace Mariner's Harbor, Staten Island

MACHINISTS MAINTENANCE DIE SETTERS Pastovus darbas, geras atlyginimas. Malonios darbo sąlygos.

JERSEY PLASTIC and DIE CASTING CO. 149 Shaw Ave., Irvington, N. J.

NAMU DARBININKAS nuo 8 val. ryto iki 5 val. vak. Indų ir bendras valymas. Geros sąlygos DP's pagėdijami. Kreiptis asmeniškai: BISMARCK HOTEL 183 N. Wells

Business opportun.

PARDUODAMA GROSERY — BRONX. Taip pat pieno gaminiai, alus, šaltos mėsos. Gerai įrengta. Duoda geras pajamas. (Lengvai gali būti padidintos). Gera verslui vieta. Tikra bizniui galimybė už prieinamą kainą. Skambinti savininkui FO 4-3957

Real Estate

PROGINIS PARDAVIMAS 1096 West Farms Rd. netoli Limpoxor St. subway stoties parduodamas 50x86 plyninis 5 aukštų apartament building, 16 apartamentų. Nuoma \$8,100. Reikia įmokėti grynas (cash) \$10,000. Duos 15% pelno. STEAFAST, 443 Willis Ave., Bronx 55. Ludlow 5-4242

REAL ESTATE - FARMS

GOOD PLACES TO RETIRE ON Small farm, 12 acres, mile from a lake, electricity, good running water gravity system, 3 rooms up, 2 down, flush toilet, shed and barn, sleeping porch screened in, some hardwood floors, rest wide boards, fireplace closed up, price \$4950. 22 room — 2 apartment house, in fair shape, good running water, good floors, make good place for retirement. Can be had on easy terms, price \$3,000. Good country home within 1/2 mile o fstores, churches, children carried to school, owner has to move. New hen house, 12-ft. square; good trout brook, very good place to retire to, price \$6,000. W. EDWARD BENSON, REALTOR 96 Main St., Greenfield, Mass. Tel. 3866

EMPLOY AGENCIES

ELLIŠ, 355 E. 149th, Bx. Gear cutters, day or nite ..... \$2.25 Power press set up \$1.50; Mach to \$2 Mech - car, refrig. wash mach ..... to ..... \$1.75 Maint. trainc; \$1.25; Sprayer Open Auto mech. helper; Porters \$40-45 Order pickers; Factory help \$30-\$1 Supts, register daily. Bx-L, I. houses Automatic Setup BIS. 2.50 hour

Help wanted Female

WOMEN—TO SORT RAGS, starting pay 75c per hour, good working conditions.

J. EISENBERG & SON, Inc. 195 Plymouth St., Brooklyn Tel. TR 5-4600.

SLAUGES. (R. N. arba Licensed Practicals) Prižiūros darbas, 8 valandos, 5 darbo dienos, valgis, skalbykla, baldai.

Hospital — Howard and Dumont Aves., B'klyn. (IRT New Lots to Saratoga Ave. Station). Tel. DI 6-7000.

KEPYKLAI PARDAVEJOS. Pilnas darbo laikas. Pastovus darbas, geras atlyginimas. Kreiptis: LORI PASTRY 2421 B'way — N.Y.C. (899th St., arba skambinti TR 3-0460

Virėjoms, namų drabininkėms daug vietų geroje šeimoje. Anksti atlyginimai. Reikalingos tuojau.

INTERNATIONAL EMPLOYMENT AGENCY 202 E. 117 St., (corner 3rd Ave.) New York City. Tel. LE 4-0877

Kutų dirbėjos (Fringers) patyrusios mažyti rankomis. Pastovus, geras atlyginimas, puikios darbo sąlygos. Kreiptis: LINBRO MFG. CORP. 385 Gerard Ave., Bronx

GREITŲ UŽSAKYMŲ VIRE-JA - PATARNAUTOJA Norinti mokytis. Pastovus darbas, 5 dienos į savaitę — kartais vakarais. Maistas ir uniforma duodama. Gyventi pas mūs ar kitur. Malonios darbo sąlygos. Kreiptis: Bronxville 2-0700—Ext. 188

Slaugės visoms pamainoms slaugės nuo 3 iki 11, prižiūrėtoja arba slaugė 7-8, taip pat operacijų palatpos slaugės. Kreiptis: MRS. MILLIGAN — tel. KI 2-1000

GIRLS & WOMEN Age 17—45 PRESS OPERATORS & ASSEMBLERS Light clean assembly of small parts, press or bench work. High earnings for good workers, incentive piece work.

GEMEX CO. Makers of fine Watch bands 1200 Commerce Ave. Union, N. J. UN 2-4100 Bus. 141, Newark & Planfield Buses 94, 5 Irvington & Roselle

SUVEJOS SINGER MASINOMIS patyrusios prie pagėlių ar užvalkalų. Apmokamos šventės, atostogos ir apraudos planas. ULster 5-2600

REIKALINGOS SUVEJOS Prie moterų ir vaikų palatų. Geras atlyginimas, puikios darbo sąlygos. Gera proga Bronxe gyvenančioms. Patyrusioms ir nepatyrusioms. MO 4-2535, Prospect Fashions, 276 E. 3rd St., Mt. Vernon.

TARNAITE Patyrusi prie košer delikatesų. Kreiptis: 3119 Bainbridge Ave., Bronx

REIKALINGOS DARBININKES Lengvam surinkimo darbu. Pastovus darbas, geras atlyginimas, puikios darbo sąlygos. Kreiptis: SUPERIOR MAGNETIC CORP. 38-06 — 19th Ave. L. I. City EA 8-1600

REIKALINGOS DARBININKES darbu mašinomis prie Jumping Basting. Geras atlyginimas, pastovus darbas. AJAX SHOULDER PAD 62244 6th Ave., Brooklyn, BMT Sea Beach Line—8th Ave

GERA NAUJIENA APIE ASTMA Ar astma gera naujiena? Ne, bet pranešama, kad vaistai PENNYL teikia greitą, nuostabią palengvinimą sergantiems astma. Pranešimas sako, kad šie nuostabi vaistai sulaukia atmatiškus svokštimo, kosulio, dusulio, sunkaus kvėpavimo priepuolių. Daugelis vartotojų, kurie anksčiau nuo tu priepuolių nusilpdavo ir gandydavo orą, dabar su džiaugsmu pareiškia, kad po keleto šių vaistų dozių, gausne terega palengvinimas. Tel ir jus vargina astma bei astmatiškas kosulys ir kraujo susitvenkimas, tuojau nusipirkite PENNYL. Galite gauti specialia kaina, jei atsistate šia atkarpa ir Oregon Drug Products, Dept. 604, Peckskill, N. Y. Jums atsius dėv \$3 vertės bonkas už \$5 su \$1 nuolaida nuo reguliarios kainos. Jūs neprivalote siusti pinigų, sumokėsite pastininkui, kai pristatys. Bet užsisakykite tuojau, nes vaistų kiekis specialia kaina yra ribotas.

Vardas ir pavardė ..... Adresas .....

NEW YORKE IR APYLINKEJE

P. J. BAGDANAVIČIUS, M. D. GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 185 Clinton Avenue Brooklyn 5, N. Y. Priėmimo valandos: Kasdien 2-4 ir 6-9 p. p. Šeštadieniais 10-12 ryto ir susitarus. Tel. MAIN 4-2829

Ofiso tel. GLENmore 5-3094 Namų tel. GLENmore 3-4445 DR. VACLOVAS PAPROCKAS GYDYTOJAS IR CHIRURGAS 1857 Bushwick Ave., Brooklyn 7, N. Y. Priėmimo valandos: Kasdien 12:30-2 ir 6-8 p. p., šeštad. 10 iki 3 p. p. Išskyrus ketvirtadienius ir šventadienius.

DR. VYTAUTAS AVIZONIS, M. D. AKIU, AUSU, NOSIES IR GERKLES LIGOS 30. E. 60th St. New York City Telef. Murray Hill 8-8677 12 Shore Lane, Bay Shore, L. I. Telef. Bay Shore 3710

SKAITYKITE IR PLATINKITE "DARBININKĄ". Iš savaitraščių jis yra DAUGIAUSIA Amerikoje skaitomas, nes DAUGIAUSIA duoda žinių iš Amerikos ir pasaulio lietuvių gyvenimo.

PARDUODAM NAMUS Turime gerų namų pardavimui — Woodhaven, Richmond Hill ir kitose apylinkėse. Taipgi išnuomojame kambarius ir patarnaujame visokios apraudos (insurance) reikaluose — greitai ir gerai. J. P. MACHULIS REAL ESTATE & INSURANCE 8656 85th Street, Woodhaven 21, N. Y. Tel. Virginia 7-1896

Paramount Bar & Grill STANLEY MIŠUNAS IR SŪNUS EDWARD MIŠUNAS Savininkai LIETUVIŠKA UŽEIGA, KUR VISI MYLI UŽEITI Paviėniai ir su šeimom, ir svečiai būsite maloniai aptarnauti Importuoti konjakai - Užkandžiai - Televizija - Muzika - Sportas 502 GRAND ST., kampas Union Ave. BROOKLYN, N. Y. Telefonas: EVERgreen 4-8934

Dr. Joseph Žabner AKIU GYDYTOJAS 85 E. 7th St., N. Y. City VALANDOS: Treč. ir šeštad. 10-12 Pirm., trečiad. ir penkt. 5.30-7.30

Adam Realty Co. 1140 EAST JERSEY ST. ELIZ., N. J. Adam Stankūnas EL. 4-1570

Dr. S. Chernoff 223 — 2nd Ave., N. Y. C. (Cor. 14th St.) Telef. GRamercy 7-7697 Aštrūs ir chonikiški surigimai gydomi penicilinu, oda, hormonai. Kraujo ir šlapimo tyrimai Ofiso valandos: kasdien 10-6:45 Sekmadieniais—nuo 11 val. iki 1 val. p. p.

Polakas GARANTUOJA, kad jūs galite mokyti brangiau, bet jūs negalite suruošti geresnių laidotuvių. \$250 ažuolinis karstas Kaina laidotuvių nėra problema, nes mes turime didelį pasirinkimą karstų. Audeklų dengtas ..... nuo \$ 95 Ažuolinis ..... nuo \$250 Mahagoni med. .... nuo \$495 Metaliniai ..... nuo \$385 Nemoka už koplyčia

ANTANAS POLAKAS LAIDOTUVIŲ KOPLYCIA 151 Metropolitan Ave. Telefonas EVERgreen 7-8479

ARBATA NUO ŠALCIO Jeigu gauni šaltį viena po kitam, kenti nesmagumus, skausmus ir nuostolius, paprastas šaltis yra bereikalinga bėda. ALEXANDER'S CO. ARBATA NUO ŠALCIO yra mišinys, skanus, sėklus, žiedų, žievių ir žolių, ir jeigu tos arbatos kasdienia išsigertume, tai gal nei nežinotume kas šaltis yra, arba tas šaltis būtų lengvesnis perkšt. Ta arbata yra \$2.00 už pokelį ir pristumiant į namus. O jeigu nori užsimokėti pastorinai C.O.D., tai ta pati arbata \$2.30.

ALEXANDER'S CO. 414 BROADWAY South Boston 27, Mass.

ATSIMINIMAI RADIO VALANDOS SEŠTADIENIAIS 4:45 Iki 5:30 VAL. P.P. STOTIS WEVD 1330K(107.5 M) JACK-J-STUKAS DIREKTORIUS 1264 WHITE ST. HILLSIDE, N. J. TEL. WAVERLY 6 3325

Dr. Joseph Vastunas REAL ESTATE and INSURANCE 108-07 Liberty Ave, Richmond Hill 19, N. Y. Tel. VI 8-2239

Polakas GARANTUOJA, kad jūs galite mokyti brangiau, bet jūs negalite suruošti geresnių laidotuvių. \$250 ažuolinis karstas Kaina laidotuvių nėra problema, nes mes turime didelį pasirinkimą karstų. Audeklų dengtas ..... nuo \$ 95 Ažuolinis ..... nuo \$250 Mahagoni med. .... nuo \$495 Metaliniai ..... nuo \$385 Nemoka už koplyčia

ANTANAS POLAKAS LAIDOTUVIŲ KOPLYCIA 151 Metropolitan Ave. Telefonas EVERgreen 7-8479

ARBATA NUO ŠALCIO Jeigu gauni šaltį viena po kitam, kenti nesmagumus, skausmus ir nuostolius, paprastas šaltis yra bereikalinga bėda. ALEXANDER'S CO. ARBATA NUO ŠALCIO yra mišinys, skanus, sėklus, žiedų, žievių ir žolių, ir jeigu tos arbatos kasdienia išsigertume, tai gal nei nežinotume kas šaltis yra, arba tas šaltis būtų lengvesnis perkšt. Ta arbata yra \$2.00 už pokelį ir pristumiant į namus. O jeigu nori užsimokėti pastorinai C.O.D., tai ta pati arbata \$2.30.

ALEXANDER'S CO. 414 BROADWAY South Boston 27, Mass.

JOIN OUR NEW CHRISTMAS CLUB NOW Latest Interest Rate 2 1/2 % Credited and Compounded Quarterly A Year On Regular Savings Accounts Interest starts the first of the month on sums from \$25. to \$10,000. Deposits made on or before January 15 will draw interest from the first of January if left to the end of the quarterly dividend period. THE Kings County SAVINGS BANK 135 BROADWAY at BEDFORD AVE. 539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue Your Deposits in This Bank Are Fully Insured Up to \$10,000. Member Federal Deposit Insurance Corporation

DARBININKAS

AMERIKOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
APJUNGES
AMERIKA LIS ORGANŲ DARBININKŲ IR LIETUVIŲ ŽINIAS
600 BUSHWICK AVENUE, BROOKLYN 21, NEW YORK

NEW YORKO NAUJIENOS

Klaipėdos atvadavimo sukaktis

Šiemet sueina 30 metų, kai buvo atvaduoti Klaipėdos kraštas. Sukakties minėjimas New Yorke rengiamas sausio 17 d. 7 val. vak. Alliance Hall patalpose, 195 Grand St., Brooklyn, N. Y. Kalbės buvęs Klaipėdos sukilimo vadas Lietuvos gen. konsulas J. Budrys ir Mažosios Lietuvos Tarybos bei Vliko Vykd. Tarybos narys adv. M. Brakas, ką tik atvykęs iš Europos. Meninę dalį išpildys Liet. Operos solistė V. Jonuškaitė, J. Matulaitienės vadovaujama tautinių šokių grupė ir akt. K. Vasiliauskas. A. komponuos pian. A. Mrozinskas. Visi kviečiami atsilankyti.

Maspeho Liet. Piliiečių Klubas

išsirinko naujiems metams valdybą, kurią sudaro pirm. F. Jočys, fin. rašt. A. Girmius, prot. rašt. P. Mikalauskas, kasin. P. J. Šlapikas ir maršalka J. J. Barnath.

Savo salėje klubas suruošė Naujų Metų sutikimą, kuris visais atžvilgiais gražiai pavyko. Dabar ruošiamas metinis pasilinksminimas — alutis su šokiais, kuris įvyks šeštadienį, sausio 14 d., klubo salėje 8 val. vak. Visi kviečiami dalyvauti. Bus skanių užkandžių ir išgerimų. Klubo susirinkimas šaukiamas sausio 23 d. klubo salėje.

PADEKA

Šeštadieninės Maironio mokyklos Tėvų Komitetas nuširdžiai dėkoja visiems parėmusiems Kalėdų eglutės pramoga sausio 4 d. ir suteikusiems mūsų apylinkės vaikų džiaugsmo.

Ypač nuširdžiai dėkojame Apreiškimo parap. klebonui kun. N. Pakalniui, akt. K. Vasiliauskui, pianistei A. Kėpalaitei, akt. V. Kidoliui, p. Kisieliui, radijo valandų direktoriams J. Ginkui ir J. Stukui; Darbininko ir Vieniybės redakcijoms; finansinškai parėmusiems: Tremtinių Draugijai, Siuvėjų Lokalui 54, Piliiečių Klubui, Mokyklos mokytojams; pravedusiems meninę dalį Dimavičiui, Matulaitienei, Gerdvilenei, Jočienei ir Liuberskiui; jaunesiems mūsų artistams; mamytėms papuošusioms artistus; Sandavičiui, Veličkai; taip pat dėkojame mokinių tėvams, svečiams ir rėmėjams, dalyvavusiems mokinių šventėje.

Maironio Mokyklos Tėvų Komitetas

Mielam Pr. Naujokaičiui ir jo šeimai, mirus jo žmonai

A. † A.

ANTANINAI NAUJOKAITIENEI

reiškiame gilia užuojautą ir kartu liūdime

Newarko ir apylinkės Ateitininkai

Lietuvių Kultūros Instituto nariui ir "Eglutės" redaktoriui PR. NAUJOKAIČIUI, jo mylimajai žmonai

A. † A.

ANTANINAI NAUJOKAITIENEI

mirus, didžiam liūdesy ir skausme giliai užjaučia

Lietuvių Kultūros Instituto Taryba

Vyčių koncertas

įvyksta ši sekmadienį, sausio 18 d. Brooklyn Academy of Music salėje, 30 Lafayette Ave., downtown, Brooklyn. Programoje dalyvauja Metropolitan operos solistai A. Kaskas ir A. Brazis, Vyčių himno kompozitorius A. J. Aleksis ir pian. A. Mrozinskas. Tai bus vienas žymiausių šio sezono lietuviškųjų meninių rengimų. Pradžią lygiai 3 val. p.p. Koncerto salė yra lengva pasiekti. Visi trys subway privažiuoja veik prie pat durų. IRT — Atlantic Ave. ar Nevins St stotis; BMT — Atlantic Ave., IND — Lafayette Ave., o iš Long Island važiuoti GG traukiniu iki Fulton St. Automobiliu važiuojant, geriausiai yra

per Manhattan Bridge į Flatbush Ave., Extension, kur tuoj pasukti į kairę, į Lafayette Ave. Salė yra prie pat didžiojo Williamsburgh Savings Banko, downtown Brooklyn, 30 Lafayette Ave.

Planistas A. Mrozinskas, kuris akompanuos Vyčių koncerte

Aleksas Mrozinskas, kurį laiką dirbęs vienoje baletu studijoje, kaip akompaniatorius, paskutiniu metu pradėjo dirbti Dimitri Inofrej dainavimo studijoje. Šis profesorius yra vienas žymiausių dainavimo mokytojų New Yorke. Pas jį yra mokėsi ir šiuo metu tebesimoko visa eilė garsių dainininkų, jų tarpe Anna Kaskas ir Algirdas Brazis, kurio rekomendacija A. Mrozinskas ir buvo pakviestas tenai dirbti.

Negali nenuieiti ir nepamatyti mūsų dramos žvaigždžių: H. Kačinsko, A. Katilutės, A. Škėmos, J. Blekaičio ir K. Vasiliausko, kurie vasario 8 d., sekmadienį, 7 val. vak., šv. Juozapo parapijos salėje, 1080 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y.

Darbininko metiniam koncerte išpildys programą ir perduos žiūrovams B. Sruogos didžiulį veikalą - dramą "Milžino paunksmė."

Aitvarų kvarteto metinis koncertas šįmet įvyks balandžio 26 d., sekmadienį, Apreiškimo parap. salėje, Brooklyn, N. Y. Aitvarai ruošiasi publikai duoti visai atžvilgiais naują ir įdomią programą. Kvartetui vadovauja Alg. Kačanauskas, 120 Davis Ave., Kearny, N. J., tel. 24814.

"AIDŲ" METINIS KONCERTAS

Pakartotinai pranešame, kad "Aidų" tradicinis muzikos — literatūros vakaras šiemet įvyks balandžio 12 d. 4 val. p.p. Lietuviškoji visuomenė yra nuširdžiai prašoma tą dieną rezervuoti "Aidams" ir susilaukyti nuo parengimų.

Tėvai Pranciškonai — "Aidų" Leidėjai

"Amerikos Balsas" praeitą sekmadienį popiet perdavė K. Jurgėlos pasikalbėjimą su ką tik grįžusiu iš Korejos seržantu suvalkiečiu. Su juo buvo padarytas pasikalbėjimas anksčiau pačioje Korejoje, 25-tos divizijos štabe. Po dviejų dienų jis buvo sužeistas.

Tą pačią dieną "Amerikos Balsas" davė trečią seriją iš praėjusių metų apžvalgos. Buvo girdėti svarbesnių kalbų ištraukos, dainos, sporto šventės, dainų šventės įrekdavimai.

Latvių dail. Ludolfs Liberts paroda

Latvių dailininkas Ludolfs Liberts, kuris dar prieš II pasaulinį karą buvo surengęs savo kūrinių parodą įvairiuose Europos miestuose ir ten laimėjęs gerą įvertinimą, sausio 10-31 d. atidarė parodą New Yorke. Paroda vyksta Barbizon Plaza Art Galleries, 58th St. ir 6 Ave. Paroda atidaryta kasdien nuo 10 v. ryto iki 10 val. vakaro. Išstatyta 43 kūrinių.

PALAI DOTA A. † A. ANTANINA NAUJOKAITIENE

Nelauktai mirusi A. Naujokaitienė, žinoma liuanisto, judraus visuomenės veikėjo ir "Eglutės" redaktoriaus Pr. Naujokaičio žmona, buvo palaidota šv. Jonų kapinėse sausio 13 d. Gedulingos pamaldos buvo atlaikytos Apreiškimo parap. bažnyčioje. Prie didžiojo altoriaus giedotas mišias atnašavo kun. J. Pakalniškis, asistuojant tėviui L. Andriekui, OFM, ir kun. A. Račkauskui; prie šoninio altoriaus mišias laikė kan. J. Meškauskas; presbiterijoje meldėsi kun. V. Dabušis. Bažnyčioje pasimelsti ir padalyti į kapus buvo susirinkęs gausus būrys Naujokaičių šeimos giminių, draugų ir pažįstamų. Kapinėse atsiveikini mo su velione žodį tarė ateitininkų vardu Dr. Vl. Vilimas. Sugiedojo "Angelas Dievo", mirusios kūną pridengė šios šalies svetinga, bet nesava žemė, kurioje ji nelaukė taip anksti rasti atilį po ilgo ir vargingo kelio iš tėvynės. Pūtes šaltas vėjas, rodė, išreiškė susopios širdies skundą stovėjusių prie karsto dviejų mažamečių velionies vaikų — Gedučio ir Dalios, vyro Prano, seserų — Nėdos, Stasės ir Marytės ir draugų bei pažįstamų, giliai užjautusių didžiam liūdesy pakilusių. Tesuramina juos Viešpats, o mirusiajai tesuteikia savo šventą prieglobstį.

Lituanistikos seminare sausio 18 d. nuo 8 iki 11 val. Apreiškimo parap. mokykloje pasikaitą apie Jurgį Savickį skaitys Jonas Aistis.

Angelų Karalienės šv. Vardo draugija

sausio 11 d. šventė savo metinę šventę. Draugijos nariai 8 val. išklaušė kartu šv. mišių, bendrai ėjo prie šv. komunijos ir atnaujino savo draugijos įžadus. Mišias laikė kun. V. Dabušis ir pasakė tai progai pritaikytą gražų pamokslą, paragindamas visus parapijos vyrus stoti į šią draugiją. Po mišių parapijos salėje įvyko draugijos susirinkimas, kuriame kun. V. Piktorna kalbėjo apie draugijos tikslus, apgalvestaudamas, jog katalikiško susipratimo stoka kai kuriems katalikams vyrams kliudo į šią kilnių tikslų draugiją įstoti. Buvo nutarta kovo 8 d. surengti šv. komunijos pusryčius. Šiems metams perrinkta pati valdyba: pirm. V. Zemantauskas, vicepirm. ir fin. rašt. J. Mikolaitis, protokol. rašt. S. K. Lukoševičius ir ižd. M. Dailidėnas. Į Kat. Federacijos New Yorko apskr. 1953 m. atstovais išrinkti S. K. Lukoševičius ir V. Zemantauskas. Ateinantis susirinkimas numatytas vasario 8 d.

New Yorko Kat. Federacijos susirinkimas

šaukiamas sausio 30 d. 8 val. vak. Apreiškimo parap. salėje. Visos šios apylinkės liet. katalikų draugijos prašomos į šį susirinkimą atsiti savo atstovus, įteikti apskrities valdybai savo valdybų narių sąrašus bei adresus ir sumokėti Federacijai metinį mokestį (\$2) už 1953 m. Susirinkime bus svarstomi veiklos planai ir padarytas pranešimas iš Katalikų Seimelio.

Valdyba

Pre. J. Balkūnas dalyvavo aktyviai Balfio seime. Sausio 10 d. Prelatas pasakė labai gražų, įspūdingą pamokslą.

Pre. J. Balkūnas yra pakviestas į numatomą Bostono apygardos Bendruomenės veikėjų pasitarimą ir pažadėjo dalyvauti. Pasitarimo data greitai bus paskelbta.

Adv. J. Grigalius aktyviai ir sėkmingai dalyvavo Balfio banketo rengime ir pirminkavo pačiame bankete. Jo kviestas svečias mayor Hynes atvyko į seimo banketą su 200 dolerių auka, o senatorius J. F. Kennedy iš Washington atsiuntė sveikinimo telegramą.

"Eglutės" redaktoriui Pranui Naujokaičiui, jo mylimai žmonai

A. a. ANTANINAI NAUJOKAITIENEI mirus, reiškiamo nuširdžios užuojautos.

Liet. Žurnalistų S-gos Reorganizacinė Komisija ir LŽS New Yorko skyrius

PRANUI NAUJOKAIČIUI, jo mylimai žmonai

a. † a.

ANTANINAI NAUJOKAITIENEI

mirus, reiškiamo giliausią užuojautą

New Yorko Studentų Ateitininkų draugovė

Mūsų mokyklos steigėją Praną Naujokaitį ir mokyklos mokinius sūnų Gediminą ir dukrelę Daliją, jų brangiai žmonai ir mamytei

a. † a.

ANTANINAI NAUJOKAITIENEI

mirus, nuširdžiai užjaučiame

Šeštadieninė Maironio Mokykla ir Tėvai

MIELAJAM PRIETELIUI, PEDAGOGUI

PRANUI NAUJOKAIČIUI, ir p.p. Polteraičiams bei p.p. Užupiams, skaudžios nelaimės ištiktams mylimai žmonai, motinai ir sesutei mirus, gilaus liūdesio valandoje reiškiau nuširdžią užuojautą.

Adalbertas Milaševičius su šeima

BOSTONO ŽINIŲ

J. E. vysk. V. Brizgys, dalyvavęs Balfio seime, sekmadienį mūsų parap. bažnyčioje pasakė labai aktualų pamokslą apie reikalą susirūpinti Lietuvos bažnytine tragedija, apie tai, kaip reikės atstatyti bolševikų sugriautą bažnytinį gyvenimą ir apie reikalą ruošti čia daugiau kunigų atgimstančiai Lietuvai.

Amerikos Lietuvių Tarybos veikėjų konferencija Bostone įvyko sausio 11 d. Dalyvavo iš Čikagos ALT prezidiumo nariai L. Šmutis, Dr. P. Grigaitis ir M. Vaidila. Aptarti aktualūs Lietuvos laisvinimo klausimai. Platesnius pranešimus padarė L. Šmutis ir dr. P. Grigaitis. Vyko labai gyvos diskusijos.

Liet. Piliiečių Dr-jos susirinkimai būna kas trečią kiekvieno mėnesio ketvirtadienį. Pasakytinis toks susirinkimas buvo sausio 15 d. Aptarti einamieji reikalai.

Stepo Dariaus legionierių posto pobūvis nuotaikingai praejo Liet. Piliiečių Dr-jos salėje sausio 11 d.

Prel. J. Balkūnas dalyvavo aktyviai Balfio seime. Sausio 10 d. Prelatas pasakė labai gražų, įspūdingą pamokslą.

Pre. J. Balkūnas yra pakviestas į numatomą Bostono apygardos Bendruomenės veikėjų pasitarimą ir pažadėjo dalyvauti. Pasitarimo data greitai bus paskelbta.

Adv. J. Grigalius aktyviai ir sėkmingai dalyvavo Balfio banketo rengime ir pirminkavo pačiame bankete. Jo kviestas svečias mayor Hynes atvyko į seimo banketą su 200 dolerių auka, o senatorius J. F. Kennedy iš Washington atsiuntė sveikinimo telegramą.

Šv. Pranciškaus Ksavero 400 m. mirties jubilėjus atšvėstas Bostone sausio 11 d. Iškilmingas mišias celebravo ark. Cushing, pamokslą sakė Worcesterio vyskupas Wright.

Kun. dr. A. Juška buvo atvykęs iš Čikagos į Balfio seimą ir sustojo parapijos klebonijoje. Ta proga kun. Juška aplankė eilę savo bičiulių.

Kalėdojimas parapijoje tebevyksta. Keturi parapijos kunigai lanko parapijiečius Dorchester ir So. Bostone.

Klasikinės muzikos popietė Sekmadienį, sausio 18 d., 3 val. p.p. Tautinės Sąjungos Namuose (484 E. 4th St., South Bostone) įvyks klasikinės muzikos popietė. Programoje numatyta įvairių operų arijų ir ištraukos, įdainuotos į plokšteles bei magnetines juostas Fedodoro Šalipino, Anos Kaskas, Rise Stevens, Kipro Petrausko, Benjamino Gigli, Ezio Pinzos ir kitų garsių dainininkų. Programos pravedimu rūpinasi Dalia Barmutė, Darius Lapinskas ir Vytautas Strolia. Įėjimas visiems laisvas.

Didelė sniego pūga siautė N. Anglijoje sausio 9, 10, 11 d. Pridaryta daug nuostolių, apardytas auto ir telefonų susisiekimas, prikrauta daug sniego, kuris vėliau nuplautas ilgai trukusio lietaus. Sniego pūga siautė Bostono abi dienas, kai čia vyko Balfio seimas.

WAITKUS FUNERAL HOME
197 WEBSTER AVE. Cambridge, Mass.

PRANAS WAITKUS Laidotuvių Direktorius ir Balsamuotojas
NOTARY PUBLIC Patarnavimas dieną ir naktį Nauja moderniška koplyčia šermentis dykal. Aptarnauja Cambridge ir Bostono kolonijas žemaisiomis kainomis. Kainos tos pačios ir į kitus miestus. Reikale šaukite: Tel. TR 6-6434

A. J. NAMAKSY
Office Tel. SO 8-0948
REAL ESTATE & INSURANCE
409 W. BROADWAY So. Boston, Mass.
RES. 37 ORIOLE STREET West Roxbury, Mass. Tel. PA 70402-M

Lietuvių Radio Draugijos Programos
J. P. GINKUS, Direktorius
Trečiadieniais 9:30 val. vak. — WWRL 1600 kc — 5000 w.
GYVUOJA PER 23 METUS
Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika.
495 GRAND ST., Tel. EV. 4-9293 BROOKLYN 11, N. Y.
J. P. GINKUS AD JEZAVITAS J. VALAKAS
Direktorius Muzikos Dir. Pranešimų Dir.

M and Z AUTO COLLISION WORKS
Lietuvių specialistų collision ir auto taisymo d-vė
Bodies and Fenders straightened — Complete auto painting
B U C O Refinishing
Atliekami visi collision, dažymo ir mech. taisymo darbai.
TEPIMAS IR POLIRAVIMAS
Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai
J. Maldutis Z. Zalauskas
-1506-16 Myrtle Ave. Brooklyn, N. Y.
Tarpe Gates Ave. ir Linden St.

Norite geros—meniškos fotografijos
PORTRETO, ŠEIMOS, VAIKŲ, IVAIRŲ PROGU (vestuvių, krikštynų, gimtadienių, įvairių pobūvių ir pan.) NUOTRAUKU; norite atnaujinti seną fotografiją? Jums geromis sąlygomis padarys
VYT. MAZELIS
gyv. 422 Menahan Str., Ridgewood, Brooklyn, N. Y. Skambinti tel. HYacint 7-4677

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.
KABARETAS, BARAS, RESTORANAS, DIDELE SALE
Šokiai kiekvieną šaštadienį grojant "Nakties Pelėdų" orkestru.
1833 MADISON STREET (Prie Forest Ave. stoties) BROOKLYN 27, N. Y. (Ridgewood)
Tel. EV. 2-9586
Vyt. Beleckas, savinink.

BROCKTON, MASS.
LDS 2-ros Kuopos susirinkimas įvyks sekmadienį, sausio (Jan.) 25 d. tuojau po mišparų, 2:30 v. p.p., šv. Kazimiero parap. mokyklos salėje. Prašome visų narių dalyvauti, nes tai metinis susirinkimas, kuriame bus renkama nauja 1953 m. valdyba. Taipgi šiame susirinkime bus proga kiekvienam užsimokėti už organą "Darbininką."

K. Grigas, pirm., A. Peldzius, rašt.

MONTELLO, MASS.
Du namai 4 šeimos su žemės plotu už \$8,500. Dėl darbo permains turu išskirti ir greit parduoti du namus trims ir vieni šeimai su visais įrengimais ir žemės plotu daržui, sodui ar vistininkui. Nepaprastai geras parkas, arti Romuvos parko, tam, kas pirmiausia atsišauks. FRANCIS PIVARIONAS, 21 Douglas Ave., Montello, Mass. Tel. Brockton 4117

S. Baracevičius ir Sūnus FUNERAL HOME
254 W. Broadway South Boston, Mass.
JOSEPH BARACEVICIUS Laidotuvių Direktorius
Tel. South Boston 8-2590

ZALETSKAS FUNERAL HOME
564 EAST BROADWAY South Boston, Mass.
D. A. Zaletskas, F. E. Zaletskas Graboriai ir Balsamuotojai Patarnavimas dieną ir naktį. Koplyčia šermentis dykal.
NOTARY PUBLIC
Tel. SO 8-0815
South Boston 8-2609

Lithuanian Furniture Co. MOVERS —
SO 8-4618
INSURED and BONDED
Local and Long Distance Movers
326-328 W. Broadway SO. BOSTON, MASS.

DARBININKO METINIS KONCERTAS

VASARIO 8 D., SEKMADIENI, 7 val. vak., šv. Juozapo parapijos salėje, 1080 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y.